

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ І МИСТЕЦТВ
кафедра хорового мистецтва та методики музичного виховання

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

**«ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО СМАКУ В УЧНІВ
ПІДЛІТКОВОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»**

студентки С М курсу
галузі знань 0202 Мистецтво
спеціальності 7.020204
Музичне мистецтво*

Гуцол І.В.

Науковий керівник: **канд. пед. наук,
доц. Василевська-Скупа Л.П.**

Розширена шкала _____

Кількість балів _____ Оцінка ECTS _____

Голова комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

м. Вінниця – 2016 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I Формування художнього смаку в учнів шкільного підліткового віку як педагогічна проблема.	
1.1. Виховання художнього смаку у світлі сучасних виховних завдань.....	4
1.2. Структурно-компонентний аналіз художнього смаку учнів шкільного підліткового віку.....	10
1.3. Сутність та зміст інформаційно-комунікативних технологій.....	22
1.4. Підлітковий шкільний вік: проблеми і засади художньо-естетичного виховання.....	29
Висновки до першого розділу.....	36
РОЗДІЛ II Організація методів формування художнього смаку в учнів шкільного підліткового віку засобами інформаційно – комунікативних технологій.	
2.1. Стан сформованості художнього смаку в учнів шкільного підліткового віку.....	39
2.2. Шляхи формування художнього смаку учнів шкільного підліткового віку засобами інформаційно-комунікаційних технологій.....	43
2.3. Результати експериментального дослідження.....	50
Висновки до другого розділу.....	52
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	56
ДОДАТКИ.....	59

ВСТУП

Сучасний період розвитку українського суспільства зумовлений динамічними, політичними, соціально-економічними і науково-технічними змінами, які поставили перед педагогічною наукою і практикою надзвичайно важливі завдання з формування якісно нової школи, системи виховання і навчання молодих поколінь. Стратегічним напрямом реформування освіти згідно із Законом України "Про освіту", Концепцією національного виховання та Концепцією художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах України є забезпечення творчого розвитку особистості в процесі формування та розвитку естетичних почуттів, художніх уподобань та смаків.

Майбутнє кожної нації – це її діти, і від того, яке уявлення про світ, про своє місце в суспільстві вони матимуть, які ідеали та цінності в них будуть виховані, залежатиме майбутнє благополуччя нашої країни.

Сформованість художніх смаків особистості є передумовою об'єктивного сприйняття світу за законами краси, збагачення на цій основі її художніх, і мистецьких знань, і вмінь та творчого розвитку. Особливо відчутною є потреба естетичної підготовки у підлітковому шкільному віці, коли світогляд учнів набуває ознак цілісності, формується система життєвих орієнтирів, посилюється роль особистісно-ціннісного досвіду, зміцнюється естетичний діалог між вчителем та учнем. Усе це зумовлює необхідність створення оптимальних умов щодо формування в них художніх смаків.

Аналіз педагогічних спостережень в процесі музично-педагогічної діяльності засвідчує низку суперечностей, щодо поставленої проблеми формування художнього смаку підрастаючого покоління та недостатньою увагою до цієї проблеми в галузі музичної освіти, сучасним розвитком інформаційних технологій та невмінням їх використовувати на уроці музичного мистецтва.

У всесвітній та українській педагогічній науці накопичений багатий досвід по теорії та практиці художньо-естетичного виховання. М.С. Каган, Н.А. Дмитрієва, В.А. Розумний, С.Т. Шацький, В.М. Шацька, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський, Б.Т. Лихачов, І.Ф. Гончаров, Б.М. Неменський, А.І. Буров, Е.І. Медведь та інші науковці зробили свій внесок в розробку теорії художньо-естетичного виховання. Проте, сама проблема розвитку та формування художнього смаку особистості є складною, неоднозначною і досліджується представниками різних наук. В історії філософсько-естетичної думки категорія «смаку» висвітлювалася в працях, І. Канта, Ж. Ж. Руссо, О. Ф. Лосева, В. П. Іванова, І. А. Зязюна, Л. Антонової, Є. Яковлева, М. Кагана, В. Скатерщикова та інших, у тому числі українських мислителів - Г. С. Сковороди, І. Я. Франка тощо. Проблема органічної єдності художньої свідомості та її виховання засобами музичного мистецтва, знаходилась в полі зору вчених, педагогів-музикантів: Л. Арчажнікової, Н. Гродзенської, О. Рудницької, Г. Падалки, О.Щолокової, О.Ростовського.

Проте, на сьогодні залишається актуальним питання пошуку засобів, які б сприяли більш ефективному розвитку художнього смаку школярів. Відомо, що дана проблема особливо важлива в підлітковому шкільному віці, адже в цей час відбувається становлення особистості і закладаються основи розвитку ціннісних орієнтацій та художнього смаку.

Таким чином, необхідність подальшого розвитку теорії і методики формування художніх смаків у підлітків, недостатня розробленість проблеми в педагогічній науці, а також потреби практики обумовили вибір теми дослідження: "Формування художнього смаку в учнів шкільного підліткового віку засобами інформаційно-комунікативних технологій»

Об'єкт дослідження: процес формування художнього смаку учнів підліткового шкільного віку на уроках музичного мистецтва.

Предмет дослідження: педагогічні умови використання засобів інформаційно-комунікативних технологій в процесі формування художнього смаку учнів підліткового шкільного віку.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов формування художнього смаку учнів підліткового шкільного віку засобами інформаційно-комунікативних технологій.

Відповідно до мети було визначено такі **завдання**:

1. Розкрити сутність поняття «художній смак», визначити його структурні компоненти.
2. Обумовити психологічні та фізіологічні особливості учнів підліткового шкільного віку
3. Визначити критерії та показники сформованості художнього смаку учнів підліткового шкільного віку.
4. Розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови формування художнього смаку учнів підліткового шкільного віку засобами інформаційно-комунікативних технологій.

Для реалізації поставлених завдань використовувались такі **методи дослідження**:

- 1) теоретичні: аналіз філософської, психологічної, педагогічної, мистецтвознавчої та методичної літератури з проблеми дослідження, систематизація і класифікація наукових положень;
- 2) емпіричні: спостереження, анкетування, тестування, опитування, творчі завдання, аналіз навчальної документації, педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний).

Структура та обсяг дипломної роботи: дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ І

Формування художнього смаку учнів шкільного підліткового віку як педагогічна проблема.

1.1. Виховання художнього смаку у світлі сучасних виховних завдань.

Майбутнє кожної нації – це її діти, і від того, яке уявлення про світ, про своє місце в суспільстві вони матимуть, які ідеали та цінності в них будуть виховані, залежатиме майбутнє благополуччя нашої країни. Надважлива та вкрай відповідальна задача виховання молодого покоління у відповідності із суспільними загальнодержавними запитами сьогодення постає перед вихователями, вчителями та викладачами. Вони повинні виконати соціальне замовлення – виховати таких громадян, які, вступивши до дорослого життя, зможуть достойно продовжити започаткування своїх батьків і сприяти розвитку молодій суверенній державі.

У формуванні гармонічно розвиненої особистості дитини сьогодні все більш значну роль починає відігравати художньо-естетичне виховання. Здатність оптимально та гармонійно розв'язувати поставлені завдання в дорослому житті залежить, насамперед, від специфіки образного мислення й естетичних переконань людини, від рівня свідомості, коли загальна користь та ідея трансформуються в естетичну насолоду, які закладені були в людині ще з дитинства. Виховання таких соціокультурних рис стає беззаперечною суспільною вимогою як основа становлення молодій формації громадян Незалежної Української держави. Створення нового естетичного відношення через формування художньо-естетичного смаку дає змогу прищеплювати кожній дитині культуру праці та творчості, культуру співжиття.

У всесвітній та українській педагогічній науці накопичений багатий досвід по теорії та практиці художньо-естетичного виховання. М.С. Каган, Н.А. Дмитрієва, В.А. Розумний, С.Т. Шацький, В.М. Шацька, А.С.

Макаренко, В.О. Сухомлинський, Б.Т. Лихачов, І.Ф. Гончаров, Б.М. Неменський, А.І. Буров, Е.І. Медведь та інші зробили свій внесок в розробку теорії художньо-естетичного виховання. Ними були визначені основні поняття. Проте, сама проблема розвитку та формування художнього смаку особистості є складною, неоднозначною і досліджується представниками різних наук. В історії філософсько-естетичної думки категорія «смаку» висвітлювалася в працях, І. Канта, Ж. Ж. Руссо, О. Ф. Лосєва, В. П. Іванова, І. А. Зязюна, Л. Антонової, Є. Яковлева, М. Кагана, В. Скатерщикова та інших, у тому числі українських мислителів - Г. С. Сковороди, І. Я. Франка тощо. Органічна єдність художньої свідомості та виховання, їх зміст, форми й методи, знайшли показ у роботах вітчизняних вчених та педагогів: В. Г. Белінського, Н. Г. Чернишевського, О. Ветлугіної, Л. Арчажнікової, Н. Гродзенської, О. Рудницької, Г. Падалки.

Формування художніх смаків людини є важливим моментом розвитку духовної культури суспільства. Це одне з найбільш складних завдань, від вирішення якого залежить художньо-естетичне виховання особистості. Одночасно саме це виховання є умовою і засобом формування та розвитку гарного смаку. Розвинений художній смак впливає на всю духовно-практичну діяльність людини. Тому формування художніх смаків вимагає певної самодисципліни і творчих зусиль, збагачує духовний потенціал особистості, наповнює життя людини високим смыслом, робить її справді естетично вихованою, інтелігентною людиною. Але його формування є не лише основою духовного збагачення учнів, а й передумовою глибокого впливу мистецтва на особистість. Тому проблема формування та розвитку смаків є однією з найважливіших проблем художньо-естетичного виховання. Дуже часто доводиться зустрічати навіть різнополярні погляди щодо визначення сутності художнього смаку. Тому завданням стало визначення власного бачення поняття «художній смак»

Категорія смаку стала предметом вивчення європейської науки в XVII ст. у результаті розвитку нових течій мистецтва, які ламали старі канони і

породжували потребу в універсальних критеріях їх оцінки. Окрім того, розвиток індивідуальності, що започаткувала ще епоха Відродження, вимагав суб'єктивної, самотійної оцінки художнього твору. Ця оцінка ґрунтується на почутті естетичного задоволення, почутті художнього смаку. До цього часу термін „смак” (латин. *gustus*), за дослідженнями А. Лосєва та В. Шестакова [14, с.214], не вживався в естетичному значенні і означав лише одне із смакових відчуттів. Але починаючи з XVII ст. одним з перших термін «смак» вжили іспанські мислителі Грасіан і Моралес. У трактаті «Настільний провісник» (1647) Грасіан і Моралес указали на три здатності людського пізнання: творчий дух, судження й чудовий «смак». На думку Грасіана, смак відноситься до пізнання прекрасного й оцінки творів мистецтва [1, с.191]. Від Грасіана поняття смаку переходить у європейську естетичну літературу, де поступово стає однією з центральних естетичних категорій. Він набуває глибшого змісту і стає поняттям, що означає здатність розуміти і насолоджуватися красою та мистецтвом.

В естетиці Просвітництва XVIII століття з'являються спроби пояснити художньо-естетичний смак емоційною природою людини. Ш. Монтеск'є пов'язував смак з поняттями духовного порядку, але визначав його як те, що залучає нас до предмета за допомогою почуття задоволення [54] .

Видатний філософ і естетик І. Кант (XVIII – початок XIX вв.) найбільш повно розглянув проблему естетичного смаку. У своїй роботі «Критика здатності судження» (1790) Кант створив загальну теорію судження та дійшов висновку, що судження смаку – це не пізнавальне, не логічне, а естетичне судження. Суб'єктивний характер естетичного смаку, у першу чергу пов'язаний з емоційним світом людини. Для Канта естетична здатність – це результат вільної гри розуму й сили уяви [55].

Багато з перелічених вчених відмічають вплив життєвого досвіду на розвиток художнього смаку особистості. Л.Арчажнікова, зокрема, відзначає, що смак - це «не вроджена якість особистості, а духовно-практична емоційна здатність, що формується в процесі виховання та освіти людини. Смак

завжди ґрунтується на попередньому досвіді та пов'язаний з його осмисленням, з оцінкою почуття розумом» [4, с.103]. Через естетичне виховання, на її думку, не лише формується смак та творче начало в людині, а й засвоюється нею зміст духовного життя та естетичний ідеал конкретної історичної епохи. Отже, можна говорити про необхідність цілеспрямованого формування художнього смаку як одного із засобів та компонентів духовного розвитку учнів засобами мистецтва.

Так Б. Ліхачов дає наступне визначення естетичному смаку як узагальненої здатності особистості: «Естетичний смак – це тонке вміння побачити, відчувати, зрозуміти насправді прекрасне, виразне або потворне, трагічне або комічне й вірно оцінити його» [31,с.176]. Вчений виділяє в смаку здатності особистості до сприйняття естетичного, до емоційно-сенсорної чуйності й естетичної оцінки творів мистецтва і явищ дійсності.

У своїй роботі «Художній смак» Л. Коган визначає смак «як відносно стійку систему оцінок естетичної значимості явищ у відповідності до певних естетичних поглядів, почуттів та ідеалів людини. При цьому раціональне ґрунтується на естетичних поглядах і ідеалі людини, а емоційне – на естетичному почутті» [25, с.214]. Коган бачить у смаку синтез почуття, ідеалу й поглядів особистості, а також здатність до естетичної оцінки. Дослідники по-різному підходять до визначення «художній смак», але єдиним є відношення до нього як до оцінної категорії.

Художній смак характеризується тим, що проявляється у формі безпосередніх оцінок. Гарний художній смак означає здатність отримувати насолоду від справді прекрасного, потребу сприймати і створювати прекрасне в мистецтві. Необхідними передумовами гарного смаку є високорозвинене естетичне почуття, вміння сприймати гармонію форми і змісту, бачити естетичну цінність творів, суспільних явищ.

У своїх фундаментальних працях з психології мистецтва і музичних здібностей такі науковці, як Л.Виготський, О.Костюк, А.Молчанова, С.Рубінштейн, Б.Теплов та ін. висвітлюють психологічні аспекти розвитку

смаку. Вчені вважають, що смак, як форма ставлення особистості до дійсності й один з важливих компонентів психологічної структури, виявляється в безпосередніх оцінних судженнях.

Л. Коган зазначає, що « підхід людини до оцінки явищ з позицій його художнього смаку завжди аксіологічний (ціннісний), разом з тим цінність гарного твору мистецтва визначається його здатністю дати нам естетичну насолоду, радість естетичного переживання». Він розглядає смак як сукупність оцінок естетичної цінності, оскільки смак, на його думку, завжди пов'язаний з оцінкою явищ. « Здатність вказує лише на можливість правильно оцінювати естетичну цінність явищ, між тим гарний художній смак є реалізацією цієї можливості, системою оцінок, за якою ми робимо висновок про ступінь розвиток смаку», вважає Л. Коган [25,с.214].

Питаннями естетичного та художнього смаків займалася А. Бурова, яка зазначала, що гарний смак є важливою передумовою сприймання творів мистецтва і правильної їх оцінки. Вчена стверджує: «Відображення дійсності розвиває естетичний смак, а сприйняття творів мистецтва розвиває смак художній» [8, с.96]. Художній смак, на її думку, є системою конкретних емоційних оцінок явищ дійсності і творів мистецтва, що складаються в людині на основі її уявлень про прекрасне і потворне, про красу і художність.

Аналіз наукових джерел з проблеми дослідження дозволив виявити існування думки про заперечення ототожнення понять «естетичний смак» та «художній смак». Так, наприклад, В. Скатерщиков вважає, що естетичний смак не зводиться до художнього смаку, бо сферою його застосування є естетичні цінності дійсності і її прояви. Сфера ж художнього смаку - мистецтво, художні цінності. Дослідник вважає, що художній смак є вираженням ставлення особистості і суспільства до мистецтва. Оцінюючи набутки і недоліки художньої творчості, людина спирається не тільки на естетичний критерій, ате й на такі критерії оцінки творів мистецтва, як критерії значущості проблем, критерії актуальності ідей, критерії правдивості художнього відображення, художньої майстерності, впливу мистецтва на

людину. Вчений пропонує диференціювати поняття «художній смак» на «літературний смак», «музичний смак» тощо [41, с.28].

Отже, на думку багатьох дослідників, смак є особливою всебічно обумовленою здатністю людини, до якої належать різноманітні властивості свідомості, почуттів та інтелектуальна обґрунтована система переваг і оцінок.

Сучасні вчені не відокремлюють поняття «художній смак» у певну категорію, відмінну від «естетичного смаку». Наприклад, у довіднику «Естетичне виховання» знаходимо таке визначення: «Естетичний смак - здатність людини за безпосереднім почуттям визначити естетичну цінність предметів і явищ дійсності та мистецтва. Щодо оцінки творів мистецтва естетичний смак називають *художнім смаком*. Як активний вияв естетичного відношення, смак відображає властиві естетичній свідомості діалектичні суперечності суспільного й індивідуального (формуючись на основі суспільно-історичного досвіду, смак завжди є неповторно-індивідуальним за формою), раціонального і чуттєвого (розуміння оцінюваних предметів і явищ виражається у смаку в безпосередній емоційній реакції типу «подобається - не подобається»)» [14,с.214]. Аналогічне формулювання знаходимо у «Короткому словник по естетиці»: «Смак естетичний - здатність людини розуміти і оцінювати естетичні особливості предметів і явищ природи, суспільного життя. Він відображає оцінку дійсності, всю багатоклірність естетичних цінностей з позицій вироблених у людини в процесі суспільної практики уявлень про прекрасне, потворне, комічне, трагічне тощо. У тих випадках, коли предметом цієї оцінки є твори мистецтва, здатність цю називають *художнім смаком*» [27,с. 283].

Дуже схоже визначення містить Український педагогічний словник: «Смак естетичний - здатність оцінювати явища природи й соціального життя як прекрасне й потворне, піднесене й низьке, трагічне й комічне. Стосовно творів мистецтва смак естетичний виявляється як *художній смак*» [12, с. 311].

Своєрідне тлумачення смаків подає вчений Б. Т. Ліхачов у посібнику

«Теорія естетичного виховання школярів». Він не розділяє поняття «естетичний смак» та «художній смак», а поєднує в одну категорію «художньо-естетичний смак», та називає його складним соціально-психологічним творінням, яке виникає у результаті поєднання естетичної свідомості та естетичного почуття. Вважаючи художньо - естетичний смак здатністю людини до оцінки творів, предметів та явищ з позиції художньо-естетичного ідеалу, автор оцінює смак як відображення художньо-естетичних явищ: «Художньо-естетичний смак є тонке і складне вміння побачити, відчувати, зрозуміти у повному обсязі об'єктивно прекрасне і потворне, трагічне і комічне й висловити відповідне оціночне судження» [31,с.176].

Вартий уваги погляд сучасних педагогів-філософів Л. Т. Левчука, Д. Ю. Кучерюка, В. І. Панченка на художній смак як особливу модифікацію естетичного смаку. Ця група вчених вважає, що художній смак розвивається на основі естетичного смаку і паралельно впливає на нього та формується через спілкування зі світом мистецтва і визначається художньою освітою людини. Але автори наголошують: «Естетичні та художні смаки не лишаються незмінними протягом усього життя людини. Вік, життєвий шлях, багатство художнього досвіду людини шліфують і відточують її смак, а нерідко вони здатні надовго консервувати уподобання, або, навпаки, робити людину терплячою і багатогранною» [30, с. 224].

Виходячи з викладеного вище, дамо своє визначення художнього смаку. Художній смак – це багатогранна форма художньо-естетичної свідомості людини, яка включає сприйняття, судження та оцінювання творів мистецтва.

1.2. Структурно-компонентний аналіз художнього смаку учнів шкільного підліткового віку.

Безперечним є той факт, що для визначення критеріїв та створення сприятливих педагогічних умов формування художнього смаку учнів шкільного підліткового віку потрібно ретельно з'ясувати компонентний склад

досліджуваного феномена. Тобто необхідно визначити структуру художнього смаку. Чимало дослідників займалися проблемою структури художнього смаку особистості. Значна кількість праць в галузі філософії, соціології, психології та педагогіки (С.Гольдентріхт, Л.Гончаренко, К.Торанов, В. Дряпіка, Х.Ейсенк, К.Іванвік, Л.Коваль, М.Колесник, А.Комарова, В.Ліпський, Г.Петрова, Шопович, Л.Чайлд, Є.Лковлєв та ін.) присвячена саме цьому тематичному спрямуванню.

У своєму прояві художній смак має онтологічний, гносеологічний, аксіологічний, соціологічний, психологічний та педагогічний аспекти. Також важливе місце у художньому смаку посідає його духовно-ціннісний аспект через ціннісно-пізнавальну природу мистецтва [34, с.190]. Художня норма саме через смак здійснює регулюючий вплив на розвиток усіх художніх і духовних потреб людини, формування всієї системи художньо-естетичної, духовної культури особистості. Треба зауважити, що, існуючи на соціально-психологічному рівні художньо-естетичної свідомості, художній смак не належить тільки до цього рівня, а набуває рис духовності у своєму розвитку. Художній смак як форма виразу духовного потенціалу особистості є явищем не тільки соціально-психологічним, а й духовним. Саме наявність такого взаємозв'язку дозволяє здійснювати процес формування художнього смаку у декількох аспектах: шляхом впливу на художню свідомість особистості та її духовний потенціал, шляхом виховання почуттів і заохочення до творчої діяльності.

Онтологічний аспект художнього смаку свідчить про ступінь здатності до сприйняття та розуміння змісту художніх творів. Цей аспект художнього смаку пов'язаний із специфічністю об'єкту, що засновується на художніх законах - на законах ритміки, гармонії, жанру, стилю, на важливих засобах художньої виразності, які є необхідними для формування художнього смаку. Осягнувши «ідейно-змістовий» та образно-смісловий» рівні твору, можна повноцінно охарактеризувати його духовно-моральне значення [7, с.268].

Ступінь розвитку художнього смаку знаходиться у прямій залежності

від художньої цінності творів, що сприймає об'єкт. У смаку відображається естетична реальність художнього твору, однак засвоєння естетичних якостей залежить від ступеня розвитку художнього смаку. Для повного розгляду структури смаку аналіз онтологічного аспекту не є достатнім, бо він розкриває тільки матеріально-фізичні та художні основи твору мистецтва. Тому доцільним розглянути гносеологічний аспект, який тісно пов'язаний із онтологічним аспектом.

Гносеологічний аспект художнього смаку передбачає розкриття закономірностей, умов, форм та етапів художнього пізнання, тобто цей аспект має зв'язок із пізнавально-оцінною функцією. Наявність пізнавально-оцінювальної функції є найважливішою ознакою розвитку смаку, яка виражає соціально значущу систему цінностей, що дозволяє учневі правильно орієнтуватися у художньому засвоєнні світу. Художній смак є формою відображення художньої значущості предмета, він також є засобом пізнання. Смак - це також форма пізнання дійсності, краси та гармонії як художніх аспектів та особливостей ставлення людини до них.

Художньо-перцептивна діяльність, яку пронизують суб'єктивний, емоційний та почуттєвий елементи, є найбільш суб'єктивною та індивідуальною серед соціальних видів діяльності [9, с.7]. Почуттєва та культурно-пізнавальна насиченість художньої перцепції забезпечує досить високий аксіологічний рівень її значущості в діяльності особистості. Л.Коган стверджує, що «підхід людини до оцінювання явищ з позицій її художнього смаку завжди є аксіологічним (ціннісним)». Дослідник вважає, що цінність гарного твору мистецтва можна визначати його здатністю приносити естетичну насолоду [25, с.200].

Отже, розуміння художніх творів пов'язане із оцінювальним аналізом, а оцінка - із художньою творчістю. Саме це й пояснює те, що художній смак має інтегровану пізнавально-оцінювальну функцію. У результаті взаємодії раціональних та емоційних оцінок відбувається оцінювальний аналіз художнього твору. Формування цілісної художньо-

естетичної оцінки, яка складає основу для судження смаку, відбувається у процесі художнього сприйняття та емоційного переживання. Художній смак є інтегративною формою свідомості людини, для створення можливості його повноцінного розвитку та формування потрібно функціонування сукупності елементів художньої свідомості (емоцій, почуттів, потреб, оцінок тощо) [45, с.128].

Соціологічний аспект характеризує художній смак з позиції діяльності людини, на відміну від гносеологічного, онтологічного та аксіологічного аспектів, що виявляють його структурні та функціональні особливості.

Художній смак є історичним явищем, яке не стоїть на місці, а рухається та змінюється разом із історичними змінами у суспільстві. «Соціологічний аспект проблеми смаків розглядає ступінь масового розповсюдження тих чи інших смаків, суджень та оцінок в їх рухливості та змінах. ...соціологічні дослідження можуть показати ступінь впливу смаків на окремі сфери розвитку свідомості та самосвідомості», - вважає Н.Калашник.. Вона висловлює думку про те, що без діяльності соціологів у напрямку виявлення смакових переваг у людей, було б неможливо виявити «витоки народження та відмирання смаків» [22, с.205].

Відомо, що художній смак формується у конкретних умовах, відповідно до ідеалів суспільства. Художній смак залежить від життєвого та художнього досвіду, рівня культури та психофізіологічних характеристик особистості. Звернення до соціологічного аспекту дає нам можливість проаналізувати всі форми художньої діяльності особистості: участь у художній діяльності школи та інших закладах, відвідування постановки вистав, музеїв, художніх галерей; використання новітніх технологій для ознайомлення із різними видами мистецтва тощо.

У психологічному аспекті художній смак проявляється у повсякденній свідомості як «співвідношення смаку із регуляторами особистості (системою мотивів та спонукань людини, які визначають її внутрішню та зовнішню діяльність)». Проаналізувавши психологічний аспект смаків, Н.Калашник

робить висновок, що смаки відіграють значну роль у ставленні вихованого та активного учня до дійсності.

Питання про структуру художнього смаку має складний характер, не всі вчені є одноставними у визначеннях змісту та функцій категорії смаку, однак більшість сучасних дослідників погоджуються із думкою А.Молчанової про те, що смак є складним структурним утворенням [35, с.42].

А.Молчанова, Р.Тельчарова та ін. вважають, що смак, який є системною категорією, має також внутрішню структуру, яка у свою чергу є складним діалектичним співвідношенням емоційного, раціонального, свідомого, інтуїтивного, індивідуального і загального та суб'єктивно-об'єктивного. Багатофункціональність художнього смаку становить органічну єдність. Смаку притаманна ціла низка функцій: пізнавально-оцінююча, виховна, адаптивна, соціальна, комунікативна, гедоністична та ін [35,с.48].

Треба зазначити, що специфіка художнього смаку полягає не стільки у його функціональних особливостях, скільки у внутрішній структурній наповненості. Особистість, у якій сформований художній смак, сприймає все, що належить сутності даного явища, процес сприйняття завжди є швидким та цілісним, тобто характерною рисою категорії смаку є процесуальність. Чимало дослідників зазначають, що процес розвитку смаку не зупиняється. Так, А.Щербо вважає, що важливою якістю смаку є його «спроможність змінюватися, розвиватися» [52, с.45].

Перегляд та аналіз сучасних дефініцій художнього смаку дали можливість визначити його **структурні компоненти**: психофізіологічний; емоційно-емпатійний; спонукально-мотиваційний; ціннісно-орієнтаційний; асоціативно-інтелектуальний; діяльнісно-творчий [26, с.20].

1. Психофізіологічний компонент складається із природних задатків, здібностей особистості учня, вмінь усвідомлювати свої переживання.

Природні задатки. Рівень емоційно-естетичного сприйняття певною

мірою залежить від природних задатків учня, які є дуже важливими для формування художнього смаку. Природні задатки не можна змінити, але вони можуть коригуватися зовнішніми чинниками. Це означає, що психофізіологічний компонент художнього смаку піддається незначному впливу ззовні. Л.Левчук вважає, що смак не повинен зводитися до психофізіологічних реакцій, він не природна властивість людини. На думку вченої, смак є духовною якістю людини, що формується у процесі виховання та навчання [30,с. 198].

О. Лук підтверджує думку про те, що сприйняття у певній мірі залишається зумовлене психофізіологічними властивостями людини. Так, вчений вважає, що «гени визначають лише видові риси, а деталі формуються під впливом зовнішніх умов» [32, с.80].

Здібності особистості. Дана складова психо-фізіологічного компонента означає чутливість до прояву естетичного, емоційне сприймання естетичного у побуті, у творах мистецтва та в природі [40, с.21].

Вміння усвідомлювати свої переживання є суто психічним явищем, яке відноситься до сфери самосвідомості людини. Суспільні умови життя детермінували виникнення самосвідомості, потребуючи від кожної людини вміння оцінювати власні дії, слова та думки. Самосвідомість тісно пов'язана із феноменом рефлексії - роздумів особистості про саму себе, про власне духовне життя; рефлексія належить природі людини, її соціальній наповненості. Рівні рефлексії можуть бути різними - від елементарної самосвідомості до глибоких роздумів над проблемами буття та їх моральною наповненістю. Особистість, яка вміє усвідомлювати власні переживання, викликані спілкуванням з мистецтвом, а також давати їм аргументоване пояснення, має високий рівень рефлексії.

2. Емоційно-емпатійний компонент характеризується естетичними почуттями та переживаннями, емоційно-естетичним сприйняттям, естетичним відгуком на сприйняте та естетичну насолоду.

Для повноцінного розуміння художнього твору особистість учня не

може обійтися без накопичених знань, без практичних навичок, які спрямовують її до подальшого самовдосконалення.

Адекватне, емоційно-естетичне сприйняття художніх творів. Художнє сприйняття, почуття, переживання складають емоційний початок художнього смаку учнів. Усі логічні моменти пов'язані із художньо-образним мисленням. Б.Теплов вважав, що «зрозуміти художній твір – означає насамперед відчутти його, емоційно пережити його, а потім вже подумати над ним» [46, с.26]. Оцінювання, яке присутнє в естетичних емоціях, переживаннях і почуттях вже на підсвідомому рівні, несе у собі потенційні можливості утворення смаку.

Аналізуючи життєві ситуації, можна зробити висновок про те, що одна й та ж подія викликає різні емоції та реакції у дітей.

Художні емоції виникають завдяки слуховим та зоровим відчуттям. С. Жуков вважає, що «в елементарних емоціях музика відкриває складність та вразливу змістовність» [17, с. 51]. Головним завданням формування художнього смаку повинно бути цілеспрямоване виховання «емоційної культури» особистості учнів. Так, Зись А. відзначав, що емоційне ставлення до творів мистецтва треба виховувати, розвиваючи художній смак від елементарних визначень ставлення «подобається» і «не подобається» до оволодіння розгорнутими оцінками [18, с.440].

Отже, важливим завданням у формуванні художнього смаку учнів шкільного підліткового віку стає емоційна передача етичних, мистецьких і музичних знань, які характеризують основи суспільства.

Естетична насолода. Цю складову можна віднести до структури художнього смаку, якщо розглядати художній смак з точки зору його функціональної належності. Так, серед таких основних функцій смаку, як пізнавально-оцінна, виховна, перетворююча, адаптивна, соціальна, комунікативна, дослідники визначають й гедоністичну функцію [11, с.16]. Треба зазначити, що художні почуття та переживання, які можуть виникати у процесі художньо-естетичного сприйняття, викликають у підлітків

сприйняття насолоду, яка йде саме від емоційно-художніх вражень. Тобто, мотивом для формування художнього смаку учня, нерідко, можна визначити одержання задоволення від художнього твору.

3. До асоціативно-інтелектуального компонента можна віднести художнє чуття, інтелектуальний розвиток, погляди і уявлення, асоціативність та творчу уяву.

Розуміння художнього змісту твору поглиблюється під час емоційного сприйняття та асоціативного аналізу, який формує художній смак особистості підлітка.

Художнє чуття. На думку В.Мазепи, саме художній смак впливає на формування індивідуальності особистості. Чим більш спрямованою на формування власного художнього смаку є особистість, тим більш розвиненим стає в неї художнє чуття. Засобом формування смаку виступає художній образ, дослідник визначає художній смак як «найголовніший елемент естетичного смаку, що є властивістю особистості як індивідуальності, безумовно, у художньому смаку присутній естетичний ідеал, але більш опосередкований, через індивідуально сприйняті, засвоєні і внесені в духовно практичне життя людини художні образи» [33, с.280].

Інтелектуальний розвиток (теоретичне мислення). Внесення цієї складової у структуру художнього смаку вважається необхідним, бо, окрім емоційного відчуття, яке здатний викликати мистецький витвір, підліток повинен мати певний рівень інтелектуального розвитку для теоретичного аналізу, адекватного сприйняття твору та правильного його оцінювання. Особистість не може дати розгорнуту естетичну оцінку дійсності та мистецтву, хоча здатна переживати естетичне, емоційно реагуючи на них, «Задоволення і невдоволення можуть бути інтенсивними і тривалими, але вони ніколи не бувають прозорими» [39, с.23]. Якщо смак лише емоційно спрямований, то його оцінка є нерозгорнутою, мало аргументованою, тобто майже не впливає на діяльність особистості. Л.Левчук розглядає художній смак як особливу модифікацію естетичного смаку, яка значною мірою

визначається художньою освітою людини, тобто знанням нею історії мистецтв, законів формотворення різних видів мистецтва, знайомством із літературно-художньою критикою. Дослідниця розглядає художній смак як: 1) перетворення естетичного смаку; 2) результат взаємовідносин особистості з творами мистецтва під впливом рівня художньої освіти; 3) показник взаємовідносин особистості і суспільства через мистецтво [30, с.165].

Погляди і уявлення (естетичні, художні). Естетичні та художні уявлення людини формуються під час творчої діяльності та набуття досвіду. Якщо внутрішній світ особистості не прагне до подальшої естетичної досконалості, то розвиток смаку не рушить з місця. Займаючись самовдосконаленням, практикуючись у творчій діяльності, людина набуває певного естетичного досвіду, який поступово формує її естетичні та художні погляди та допомагає встановити естетичний ідеал, що стає основою для судження смаку [15, с.394].

Асоціативність. О. Апраксіна вважає, що основою для оцінювання людиною предметів, творів мистецтва чи явищ є сформований ідеал. Наявність такого ідеалу допомагає сформуванню гарний художній смак. «Мати вірний естетичний ідеал замало, важливо вміти його використати, а таке вміння формується лише у процесі певної практики», - стверджує вчена . Естетичний ідеал допомагає зіставляти уявлення людини про ідеальний предмет чи явище із наявним предметом чи явищем, в результаті такого зіставлення ми набуваємо судження смаку. Для того, щоб вміти зіставляти та надавати власну оцінку естетичним явищам, людина повинна мати асоціативне мислення. «Гарний художній смак передбачає наявність розвинутої сукупності асоціацій» [2, с.170].

4. Ціннісно-орієнтаційний компонент художнього смаку має такі складові: емоційно-естетичне ставлення, художнє відчуття міри, естетичні оцінні судження. У процесі творчого усвідомлення художнього образу музичного твору важливу роль відіграє вміння оцінювати художній твір і почуття міри.

Емоційно-естетичне ставлення до оточуючого світу, до своєї

особистості залежить від культури почуттів сприйняття: чим тоншими є почуття і сприйняття людини, чим більше вона здатна побачити та почути в оточуючому світі відтінків, тонів, напівтонів, тим глибше виражається емоційна оцінка фактів, предметів, явищ, подій, тим ширший емоційний діапазон, який характеризує духовну культуру людини [53, с.64].

Уміння оцінювати художній твір. Величезна кількість чинників впливає на сприйняття і оцінку того чи іншого художнього твору: вік, настрої людини, наявність поряд людей (близьких, незнайомих), місце, де знаходиться сприймаючий, стан його здоров'я. Так, Квятковський Е. стверджує, що «вік, життєвий шлях, багатство художнього досвіду людини шліфують і відточують її смак, а нерідко вони здатні надовго консервувати уподобання або, навпаки, робити людину терплячою і багатогранною» [23, с.34]. З цього приводу В.Скатерщиков зазначає, що все, що стосується мистецтва, ми називаємо художнім, тому естетичний смак щодо мистецтва варто іменувати художнім смаком. Головна особливість художнього смаку, на думку вченого, полягає в тому, що художній смак є здатністю правильно розуміти і естетично оцінювати художній витвір мистецтва [42, с.95].

Так, Верем'єв А. дає таке визначення художньому смаку: смак - це «концентроване вираження естетичного досвіду людини та регулятор спрямованості естетичних відносин.... Він є нерозривною єдністю емоційного та інтелектуального начал у психіці людини». Дослідник вважає, що саме підсиленням аналітичного начала художній смак відрізняється від естетичного [10, с. 21].

Почуття міри (художньої, естетичної). Великі вчені Відродження та античних часів (Аристотель, піфагорійці, Альберті, Дюрер) вбачали художню міру у гармонійності, розмірах та пропорціях предмета, але Лессінг у своїй статті «Лаокоон» пов'язував поняття художньої міри із правдивістю виразу почуттів. Арановський М. з приводу художньої міри зазначає, що будь-яка естетична оцінка завжди пов'язана із аналізом предмета чи явища, -

«художній смак означає вміння правильно аналізувати міру явищ, що оточують» [3, с. 99].

5. В основі спонукально-мотиваційного компонента художнього смаку покладені естетичні інтереси і потреби особистості. Під впливом художнього інтересу особистість починає естетичну активність.

Художній інтерес проявляється у бажанні сприймати прекрасне в мистецтві та в оточуючому світі. Художній інтерес формується в процесі творчої діяльності. На основі художнього інтересу до мистецтва починає зароджуватись художня потреба, що характеризується бажанням сприймати художньо-естетичні цінності та здобувати від цього спілкування естетичну насолоду.

Художній інтерес проявляється у спрямованості особистості на конкретну форму художньої діяльності, певне коло творів мистецтва.

Художньо-естетична потреба. Якщо систематично виховувати художнє сприйняття та переживання, то можна сформувати художню потребу. Так, А.Сохор, виходячи із багатоманітності соціальних функцій музики, зазначав існування чотирьох музичних потреб: перетворення світу, пізнання, спілкування, оцінки [43, с.290]. Г. Турук стверджує, що в категорії «художній смак» немов знімаються враження від художнього твору, накопичений досвід, а потім здійснюється регулювання задоволення потреб за допомогою раціональних засобів пізнавальної діяльності (оцінок та суджень). Автор підкреслює: «рух художньої потреби особистості залежить від рівня сформованості художнього смаку. Такий рух можливий через те, що в смаку «налагоджена» художня норма, під впливом художніх поглядів, як компонента світогляду, що через смак впливає на плин і розвиток художньої потреби» [49, с. 165].

6. До діяльнісно-творчого компонента художнього смаку належить творча діяльність, а також художньо-творчі уміння.

Художньо-естетична готовність Т. Левченко вважає, що

«Максимальна реалізація основної (художньої) функції мистецтва залежить від готовності сприймаючої особистості, тобто від рівня її художнього розвитку» [29, с.38]. На думку В.Скатурикова, особливість смаку полягає у вмінні особистості створювати естетично виразні твори мистецтва. Наявність цього вміння залежить від того, наскільки добре особистість розбирається в мистецтві, наскільки глибоко його розуміє [41, с.24]. Важливим завданням у формуванні художнього смаку є цілеспрямоване збагачення художніх вражень особистості шляхом сприйняття найкращих творів мистецтва, бо «чуттєве сприйняття» є основою культури особистості [36,с.64].

Отже, художнє сприйняття може бути повноцінним тільки завдяки накопиченому досвіду, він є основним змістом та специфікою художнього смаку особистості.

Художньо-творчі уміння є завершальною складовою структури художнього смаку, бо саме вони є показниками його сформованості. Оскільки кращим засобом виховання емоцій є заохочення особистості до багатосторонніх стосунків із середовищем, прилучення до активної діяльності, то й кращим засобом формування художнього смаку учнів шкільного підліткового віку також слід визнати безпосереднє залучення до процесу художньої творчості. Уміння, які особистість проявляє у художньо-творчій діяльності, становлять основу для визначення загального культурного рівня. Всі визначені компоненти художнього смаку взаємопов'язані, взаємообумовлюючі та впливають один на одного. Але треба зауважити, що творча діяльність особистості має велике значення для розвитку художнього смаку. Таким чином, ми з'ясували, що художній смак є однією із форм художньої свідомості, регулятором художньої діяльності людини. Він виступає внутрішнім «реле» поведінки, що сигналізує про проходження діяльності у межах естетичного і виражається в емоційних станах. Художній смак інтегрує у собі зміст художніх потреб, інтересів, почуттів та емоцій.

Структура художньо-естетичного смаку складається з шести

компонентів, які знаходяться у тісному взаємозв'язку, і, поступово впливаючи один з одного, готують людину до найвищого рівня прояву художнього смаку – художньо-естетичної діяльності.

1.3. Сутність та зміст інформаційно-комунікативних технологій.

Інформаційно-комунікативні технології (ІКТ) – це, в загальному, методи та технічні пристрої забезпечення інформаційних технологій на основі комп'ютерних мереж і приладів передавання інформації.

Використання ІКТ на уроках – один із основних напрямів процесу інформатизації, продиктований потребами сучасного суспільства, у якому головним рушієм прогресу є індивідуальний розвиток особистості [16, с.908].

Основною метою всіх інновацій в освітній галузі є сприяння переходу від механічного засвоєння учнями знань до формування вмінь і навичок самостійно здобувати знання. Успішність розв'язання цього завдання значною мірою залежить від мети використання комп'ютера в навчальному процесі, якості й можливостей програмного забезпечення та від того, яке місце посяде комп'ютер в системі дидактичних засобів [37].

Запровадження інформаційно – комунікативних технологій у школі це не данина моді, а необхідність сьогодення, оскільки більшість дітей ознайомлюються з комп'ютером набагато раніше, ніж це їм може запропонувати школа. Ні для кого вже не є новиною необхідність широкого застосування електронних засобів навчання під час вивчення будь – якого предмету. Тому сучасний педагог повинен уміти працювати з новими засобами навчання хоча б заради того, аби забезпечити одне з найголовніших прав учня – право на якісну освіту.

Вчителю у його прагненні зацікавити, сконцентрувати увагу учнів на вивчення свого предмету, аби урок був цікавий учням, доводиться освоювати нові методи викладу матеріалу. Одним із методів і одночасно засобом навчання є ІКТ.

Мозок дитини, налаштований на отримання знань у формі розважальних ігор, тому набагато легше сприйматиме запропоновану на уроці інформацію за допомогою засобів мультимедіа. Вже давно доведено, що різні учні по-різному засвоюють нові знання. Раніше вчителям важко було знайти індивідуальний підхід до кожного учня.

Тепер з використанням комп'ютерних і онлайн засобів, школи отримали можливість навчити кожного учня за короткий проміжок часу розуміти, перетворювати і застосовувати с практичній діяльності великі масиви інформації.

Слово «технологія» має грецькі корені і в перекладі означає науку, сукупність методів і прийомів обробки або переробки сировини, матеріалів, виробів і перетворення їх у предмети споживання. Сучасне розуміння цього слова включає застосування наукових та інженерних знань для вирішення практичних завдань. У такому розумінні, інформаційними технологіями можна вважати такі технології, що спрямовані на обробку і перетворення інформації.

Інформаційні технології - де узагальнює поняття, що описує різні методи, способи та алгоритми збирання, зберігання, оброблення, представлення і передавання інформанті.

Під інформаційними технологіями розуміють також способи і засоби збирання, оброблення та передавання інформації з метою одержання нових відомостей про об'єкт, що вивчається, або - сукупність знань про способи і засоби роботи з інформаційними ресурсами.

У зв'язку з тим, що навчально-виховний процес неможливий без обміну інформацією, то всі педагогічні технології є інформаційними.

Необхідно виокремити поняття «комп'ютерна технологія навчання» яке не можна ототожнювати з поняттям «інформаційна технологія», тому що поняття технології інформатизації освіти значно ширше, ніж тільки технологія використання інформаційних і комунікативних технологій у сфері освіти. Це поняття включає увесь комплекс прийомів, методів, способів і

підходів, цілей інформатизації освіти, що забезпечують їх досягнення [13, с.346].

ІКТ - це сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збирання, обробки, зберігання, поширення, відображення та використання інформації в інтересах її користувачів [24, с.41].

Застосування комп'ютерів в освіті привело до появи нового покоління інформаційних освітніх технологій, що дали змогу підвищити якість навчання, створити нові засоби впливу, організувати ефективну взаємодію викладачів та учнів.

Розглядаючи детальніше типи інформаційно-комунікативних технологій необхідно зазначити, що до них належать:

1. Комп'ютери: настільний та кишеньковий комп'ютери, ноутбук та нетбук, цифрові фотоапарати DVD-диски, електронні таблиці та підручники, електронна пошта та бібліотеки;

2.інтернет: World Wide Web, Інтернет конференції, відеоконференції, дистанційне навчання, Блоги, Блог-квест та Веб-квести, параметри нової мережної хмарної ІКТ-інфраструктури (iPAD, imPad, iPad-Hybrid, Reder, iPhone, SmartPhone, iPod, мультимедійні дошки з Інтернет-доступом і т. ін.).

3.Мас-медіа: електронні газети, журнали, радіо, телебачення; Телефони: Bluetooth, пошта [19, с.72].

Веб-квест - це сукупність декількох видів пошукових завдань, в яких більшість або навіть вся інформація, що використовується, надходить з Інтернету.

Веб-квест у педагогіці – проблемне завдання з елементами ролівої гри, для виконання якої використовуються інформаційні ресурси Інтернет [37, с.272].

Веб-квести – це організовані засоби Веб-технологій у середовищі WWW. За своєю організацією є досить складними; вони спрямовані на

розвиток в учнів навичок аналітичного і творчого мислення; викладач має володіти високим рівнем предметної, методичної та інформаційно-комунікаційної компетентності.

Таким чином, Веб-квест поєднує в собі ідеї проектного методу та ігрових технологій в середовищі WWW засобами Веб-технологій.

Під квестом розуміють комп'ютерну гру, в якій гравець має добитися певної мети, використовуючи власні знання і досвід, а також спілкуючись з учасниками квеста.

За своєю суттю, основою Веб-квестів є проектна методика, що орієнтована на самостійну діяльність учнів – індивідуальну, парну, групову, котра здійснюється за певний проміжок часу. Цей метод органічно сполучається з груповим підходом до навчання. Проектна діяльність найбільш ефективна, якщо її вдається пов'язати з програмним матеріалом, значно розширюючи і поглиблюючи знання учнів у процесі роботи над проектом. Метод проектів завжди передбачає розв'язання проблеми, що, як правило, не обмежується однією темою. Розв'язання значимої проблеми сприяє тому, що вдається переключити увагу учнів з форми вислову на її зміст. Учні зайняті тим, як розв'язати проблему, де знайти переконливі аргументи, що доводять правильність обраного шляху.

Уперше термін «Веб-квест» був запропонований в 1995 р. Берні Доджем, професором Університета Сан-Дієго (США). Автор розробив інноваційні додатки до Інтернет з метою інтеграції в навчальний процес для різних предметів і рівнів навчання.

Б. Додж виділив три принципи класифікації Веб-квестів:

1. За тривалістю виконання: короткострокові та довгострокові.
2. За предметним змістом: монопроекти, міжпредметні Веб-квести.
3. За типом завдань, що виконують учні: переказ, компіляційні загадки, журналістські, конструкторські, творчі, переконуючі, розв'язок спірних проблем, самопізнавальні, аналітичні, оцінні, наукові [21, с.180].

Завдання на переказ є самими примітивними і становлять найбільш простий приклад використання Інтернет як джерела інформації та вважається Веб-квестом за умови:

- формат і форма докладів студентів відрізняється від оригіналів матеріалів, матеріал тексту не є простим копіюванням тексту з Інтернет у текстовий редактор;

- учні вільні у виборі того, про що розповідають і яким чином організують знайдену інформацію;

- учні використовують навички збирання, систематизації та обробки інформації.

Сутність компіляційного завдання полягає в тому, що учні мають взяти інформацію з різних джерел і привести її до єдиного формату. Підсумкова компіляція може бути опублікована в Інтернет або представлена у вигляді нецифрового продукту, наприклад, книга.

Веб-квест, який створений на основі завдання-загадки, потребує синтезу інформації з набору джерел і створення головоломки, яку неможливо розв'язати простим пошуком відповіді на сторінках Інтернет. Навпаки, необхідно придумати загадку, розв'язок якої потребує:

- засвоєння інформації з множини джерел;

- складання інформації в єдине ціле за допомогою висновків, узагальнень з різних джерел інформації;

- виключення хибних відповідей, які спочатку уявлялися вірними, а в процесі розгляду стали хибними.

У журналістських Веб-квестах учні мають зібрати факти та організувати їх у жанрі репортажу новин, інтерв'ю і т. ін.

Конструкторський Веб-квест потребує від учнів створення продукту або плану з виконання раніше визначеної мети в певних межах.

Творчий Веб-квест вимагає від учнів створення продукту в заданому форматі. Творчі проекти схожі на конструкторські, проте є вільними і

непередбачуваними в своїх результатах. У процесі оцінки таких проектів необхідно більше уваги приділяти творчості й самовираженню учнів.

Веб-квести з розв'язання спірних проблем передбачають пошук і представлення різних, а інколи суперечливих думок з однієї проблеми і спробу привести їх до консенсусу.

Переконуючий Веб-квест має на меті створення продукту, здатного переконати будь-кого. Таке завдання виходить за межі звичного перекладу і вимагає від учнів розробки аргументів на користь будь-якого твердження, думки, варіанту розв'язку проблеми на основі матеріалів, одержаних у процесі роботи з квестом. Кінцевим продуктом такого проекту може бути лист, стаття, прес-реліз, постер, відеозапис, мультимедійна презентація, Веб-сторінка і т. ін.

Веб-квести, які орієнтовані на самопізнання, мають на меті краще пізнання самих себе, яке може розвиватися через дослідження он-лайн і офф-лайн.

Аналітичний Веб-квест досліджує взаємозв'язок речей реального світу в межах заданої теми. Такі завдання дають підґрунтя для одержання учнями знань в умовах, за яких вони мають уважно вивчати речі, знаходити спільне і різне, а також знаходити скриті схожі явища, розуміти зв'язок причин і наслідків, обговорюючи їх значення.

Наукові Веб-квести слугують для знайомства та залучення учнів до наукових досліджень у різних галузях знань. Інтернет містить історичну та нову інформацію, яка може бути корисною в будь-якій галузі науки.

Оцінні Веб-квести представляють учням низку предметів із запрошенням до їх оцінки або класифікації, вибору рішення з обмеженого списку або оцінки результатів проведених досліджень.

За думкою Є.С. Полат, Веб-квест повинен мати наступну структуру:

– вступ (формулювання теми, опис головних ролей учасників, сценарій квеста, план роботи або огляд усного квеста);

- центральне завдання (завдання, питання, на які учні мають найти відповідь в межах самостійного дослідження, який підсумковий результат має бути досягнутий);
- список інформаційних ресурсів, які можна використати під час досліджень, у тому числі ресурси Інтернет;
- опис основних етапів роботи; керівництво до дії;
- заключення (підсумки дослідження, питання для подальшого розвитку теми).

Розглянута інтерактивна методика Веб-квестів учить знаходити необхідну інформацію, здійснювати її аналіз, піддавати її аналізу, систематизувати і вирішувати поставлені задачі, її використання є нескладним, не потребує завантаження додаткових програм або одержання специфічних технічних знань та навичок – необхідним є лише комп'ютер з доступом до мережі Інтернет [47, с.257].

Слід зазначити, що з 2008 року починає свій розвиток нова технологія - Технологія хмарних обчислень (авгд, cloud computing) - це модель забезпечення повсюдного і зручного мережевого доступу за вимогами до спільного пулу конфігурованих обчислювальних ресурсів (наприклад, мережам передачі даних, серверам, пристроям збереження даних, додаткам і сервісам - як спільно, так з окремим), котрі можуть бути оперативно представлені з мінімальними! експлуатаційними витратами або зверненнями до провайдера [21, с. 186].

Прикладом успішної реалізації ІКТ стала поява Інтернету - глобальної комп'ютерної мережі з її практично не обмеженими можливостями збирання та збереження інформації, передавання її індивідуально кожному користувачеві.

ІКТ здійснюють активний вплив на процес навчання і виховання учнів, оскільки вони змінюють схему передавання знань і методи навчання. Разом з тим, упровадження ІКТ у систему освіти не тільки впливає на існуючі освітні

технології, а й уводять до процесу освіти нові, пов'язані із застосуванням комп'ютерів і теле комунікацій, спеціального устаткування, програмних та апаратних засобів, систем обробки інформації. Вони пов'язані також зі створенням нових засобів навчання і збереження знань, до яких належать електронні підручнітки і мультимедіа; електронні бібліотеки й архіви, глобальні та локальні освітні мережі; інформаційно-пошукові та інформаційно-довідкові системи [47, с.128].

Інакше кажучи, електронне; навчання (e - Learning) - це перспективна модель навчання, заснована на використанні нових мультимедійних технологій й Інтернету для підвищення якості навчання шляхом полегшення доступу до ресурсів і послуг, а також обміну ними спільною роботою на відстані [20, с.257].

1.4. Підлітковий шкільний вік: проблеми і засади художньо-естетичного виховання.

Педагогічна та психологічна наукова думка дає неоднозначну характеристику підліткового віку. З одного боку, для цього періоду ортогенезу характерні негативні прояви: дисгармонічність у перебудові організму, складність періоду статевого дозрівання, нестабільність, рухливість особистісного зростання, поява нових протестуючих форм поведінки стосовно дорослих тощо. Але з іншого боку, цей період характеризується появою позитивних рис: більш різноманітними та змістовними стають відносини з оточуючим світом, чітко виявляється пластичність і сенситивність до соціального розвитку, зростає самостійність, схильність до самоаналізу, самокритичність. Формується потреба в особистісному самовизначенні, що має важливе значення для переходу в юнацький вік.

Означені вище відмінності підліткового віку вимагають від педагогів

специфічних підходів до художньо-естетичного виховання. Спробуємо визначити його особливості на цьому етапі ортогенезу. Вони пов'язані, по-перше, зі зростанням активності емоційної сфери психіки на тім вищій рівні, на якому знаходяться моральні, художні, тобто духовні почуття людини. Естетичне ставлення людини до дійсності є формою прояву духовності, тому воно представляє емоційну активність у тому виді, що додають їй інтелект, розум, розумова активність. По-друге, саме на цьому етапі ортогенезу, завдяки появі розвиненої самосвідомості, остаточно формується людська особистість, що додає визначену завершеність і стійкість її смакам. По-третє, загальний рівень розвитку свідомості та самосвідомості дозволяє естетичному ставленню до дійсності скластися в цілісну систему потреб, настанов, смаків, принципів, що усвідомлюється краще, аніж у молодшому шкільному віці, і є основою суджень у дуже характерних для цього віку міркуваннях і суперечках на естетичні теми. Складається вже не тільки система естетичних установок і смаків, але більш-менш розвинена система естетичних поглядів, тому що, "на відміну від конфетного дитячого мислення, у 14-16-літньому віці людина вже оперує узагальненими логічними формулами. У підлітків з'являється потяг до абстракції, до оперування поняттями, формулами, гіпотезами. Це накладає відбиток і на сам стиль мислення. Теоретизування стає в цьому віці нагальною психологічною потребою [10, с 37]".

Для успішного формування естетичної свідомості підлітка надзвичайно важливо мати на увазі, що вона впадає в цей час у залежність від нового провідного виду діяльності - ціннісно-орієнтаційної активності свідомості та може стимулювати поведінку в тій мірі, в якій його естетичні установки пов'язані з етичними, моральними інтересами. Це підтверджує В. Сухомлинський, який на підставі власної педагогічної практики зробив теоретично узагальнюючий висновок. Виходячи з того, що "практика виховної роботи з дітьми старшого шкільного і молодшого шкільного віку показала, наскільки важливо враховувати своєрідність їхнього емоційного

відношення до дійсності й джерело цього відношення - їхнє відчуття і сприйняття", В. Сухомлинський розглянув окремо естетичні почуття молодших школярів (7-11 років), підлітків ("роки отроцтва" -12-15 років), роки ранньої юності (16-18 років) і висловив цілий ряд цікавих спостережень про особливості сприйняття в ці періоди мистецтва й інших проявів дитячого життя [44, с 112]. Перші роки шкільного життя В. Сухомлинський вважає основним етапом здобуття дітьми знань ("... учні усвідомлюють у доступній для них формі найбільш важливі закономірності природи, матеріального світу, незалежність природи від розуму і волі людини, деякі причинно-наслідкові зв'язки між явищами"), а наступний період характеризується "появою інтересу до світоглядних питань, прагненням оцінювати власними розумовими зусиллями ті чи інші події, бажанням мати власне судження, думку щодо того чи іншого питання...". Звідси він робить вкрай важливий теоретичний висновок - "виховання інтелектуальної й емоційної активності підлітка найбільш плідно протікає на фоні світоглядних питань [44, с 124]".

Особливе значення для розуміння специфіки естетичного виховання підлітків у цей час має настання статевої зрілості і її вплив на взаємини хлопців і дівчат. І. Кон пише: "Усвідомлення й оцінка дитиною свого тіла і зовнішності починається уже в перші роки його життя. Але особлива увага оцінці зовнішності і її відповідностей половому стереотипу приділяється в підлітковому віці [26, с. 277]". Звідси — природне прагнення молодої людини до естетичного "оформлення" своєї зовнішності, турбота про зачіску й одяг, свідоме формування певних манер, стилю мови, вибір речей, що супроводжують її в повсякденному житті. Зважаючи на зазначене вище, великого значення для учнів театру моделей набувають такі дисципліни, як візаж, стилістика зачіски, іміджологія, дефіле, на яких діти отримують певні знання, що в подальшому можуть втілюватися в такому прояві художньо-естетичної діяльності, як преображення власної зовнішності.

Особливо значущими стають можливості художньо-естетичного виховання молодих людей, що вписується в нову структуру їхньої діяльності,

інтересів, свідомості. У цьому віці інтерес до мистецтва в загальній системі інтересів школяра помітно спадає, оскільки в центрі уваги молодої людини виявляються проблеми практичного життя, формування системи цінностей і, здатних її реалізувати, принципів поведінки; однак у цей же час мистецтво здобуває особливий вплив на душу молодої людини, оскільки вона знаходить у художніх творах відповіді на хвилюючі її життєві питання, а саме мистецтво розширює доступну їй сферу спілкування і впливу на її духовні почуття, допомагає формувати цивільну й моральну самосвідомість [50, с. 9]. Природно, що у зв'язку з цим відбувається закономірна перебудова художніх інтересів молодих людей. Зокрема, особливий інтерес викликають твори, присвячені темі любові, взаємовідносинам між чоловіком та жінкою, моральним проблемам.

У цей період надзвичайно важливими для естетичного виховання є, по-перше, здатність викладачів так інтерпретувати твори мистецтва або так будувати заняття, щоб учні відчули прямий зв'язок із власними потаємними інтересами. Наприклад, на заняттях з візажу в театрі моделей дівчата мають можливість дізнатися, як, враховуючи особливості своєї зовнішності, вдало подати себе, або, як за допомогою косметичних засобів створити той чи інший образ, щоб нарешті, мати успіх у представників протилежної статі. І, по-друге, необхідно обачливо підходити до вибору творів мистецтва, які повинні збагатити художній досвід дітей [28, с. 89]. Наприклад, обираючи музичний супровід для занять з хореографії, варто віддавати перевагу класичним творам всесвітньо відомих композиторів, звертати на них увагу учнів театру моделей.

Ще одна особливість естетичного розвитку дітей підліткового віку, яку повинні враховувати педагоги, полягає в тому, що саме в ці роки загальний процес дорослішання приводить до появи такого нового фактора духовного розвитку молодої людини, як самовиховання. У силу цього завершення формування усієї її свідомості і, зокрема свідомості естетичної, протікає як взаємодія трьох сил: 1) цілеспрямованої виховної діяльності вчителів, батьків

і всіх інших дорослих, які так чи інакше свідомо беруть участь у вихованні підлітків; 2) стихійної і неусвідомлюваної виховної діяльності однолітків, у спілкуванні з якими формується свідомість і поведінка кожної молодої людини; 3) її самовиховання як свідомої орієнтації власних дій на освоєння визначених шарів культурної спадщини, на наслідування поведінки певних людей тощо. Співвідношення цих трьох сил залежить від багатьох умов і насамперед від індивідуальних особливостей кожного вихованця, але в тих чи інших пропорціях усі вони беруть участь у формуванні його свідомості, і завдання педагога - сприяти їх оптимальному співвідношенню у кожному конкретному випадку [10, с 38]. Звичайно, механізми розвитку і самовиховання особистості підлітка є найбільш істотними факторами в художньо-естетичному розвитку на етапі ортогенезу, який може бути визначений межами підліткового віку. Високий рівень художньо-естетичного розвитку відрізняє підлітка в тому випадку, якщо він виявляє різноманітні естетичні емоції, естетичні оцінки, що відповідають загальноприйнятим нормам, а загальна художньо-естетична спрямованість його діяльності поєднується з потребою в отриманні естетичних знань, вражень, контактів [10, с 38].

Висновок авторів соціологічного дослідження художніх інтересів школярів (Р. Рабінович, Л. Нікольський, Е. Крупник) свідчить про те, що не зосередженість інтересів на мистецтві є обов'язковою передумовою для художньо-естетичного розвитку дітей, а саме їх широта і різнобічність, які можуть бути розповсюджені на всю сферу художньо-естетичних інтересів, проявів і активності особистості [10, с 39]. Розвиток ставлення до художньо-естетичних об'єктів, до художніх цінностей, а також індивідуальна художньо-естетична діяльність визначають зовнішні межі естетичного розвитку особистості дітей. Таким чином, серед умов художньо-естетичного розвитку найбільш істотною є особливий педагогічний підхід до розвитку художньо-естетичного прояву підлітка. Зокрема, це стосується поєднання діяльності, яка приносить задоволення і в якій підліток здатний досягти певних успіхів, з

діяльністю, яка здатна вплинути на нього естетично, оскільки в основі процесу розвитку естетичної свідомості та діяльності лежить соціально і психологічно зумовлений розвиток потребово-мотиваційної сфери особистості (інтересів, мотивів, потреб) як фундаментальної бази актуальної орієнтації [10, с 40].

Ще однією проблемою, яка має визначати особливості сучасного художньо-естетичного виховання є криза духовності. Педагоги всього світу констатують сьогодні наявність однієї спільної проблеми - втрати духовності [38, с. 49]. Криза гуманістичних цінностей протікає як на фоні традицій народної, так і "високої" професіоналізованої культури. Сутність цієї кризи полягає у втраті авторитету традиційного образу людини, у послабленні значущості сенсу та цілей життєвого шляху, і втраті ясності усвідомлення тих духовних цінностей, які надають життю виправданості та завершеності.

А головна проблема криється не стільки в небезпеці перекручення сприйняття цінностей, скільки в об'єктивній необхідності їх збереження, відтворення в культурі та втілення в різноманітних ситуаціях, у всіх сферах життєдіяльності людини. Тому виникає необхідність спрямування системи освіти та виховання на задоволення потреб вищого рівня. Вона повинна не тільки підтримувати авторитет гуманістичних цінностей, а й забезпечувати їх культивування, хоча б на рівні особистісних переконань та переваг.

Педагоги країн Західної Європи у відповідь на констатацію гуманістичної кризи пропонують не наступну "переоцінку цінностей", а соціально-педагогічні засоби, які допоможуть самовизначенню людини в культурі та житті. Педагогічна думка крок за кроком неухильно йде вперед - кожне десятиріччя приносить нові концепції, більш глибоке розуміння цілей і завдань, нові проекти і програми навчального та виховного процесів. Накопичується практичний досвід, вдосконалюється наукове, організаційне та методичне забезпечення робіт з художньо-естетичного виховання. А разом з тим уточнюється його соціальне та загальнокультурне значення, виявляються соціально-культурні потреби суспільства в художньо-

естетичному вихованні. У XXI столітті спостерігається процес інтернаціоналізації та міжнародної інтеграції педагогічних систем. Це відбувається усфері спільних підходів до розвитку особистості, системи, методів, засобів і форм навчання, пріоритетних домінуючих цінностей і напрямків виховання та навчання, у тенденціях реформування освіти, створення спільних проєктів.

Проблеми, що постають сьогодні перед навчально-виховною системою мають глобальний характер, проте перспективи їх розв'язання в педагогіці різних країн не можуть бути однаковими. Необхідно враховувати спадщину історичного розвитку кожної країни, рівень її розвитку менталітет нації тощо. Важливо при цьому у виховних і освітніх процесах XXI століття, домогтися збереження дієвості високих критеріїв смаку й естетичних оцінок і суджень. А в підростаючих поколіннях виробити високі естетичні почуття й смаки, які на найширшому плюралістичному полі доповнюють і взаємозбагачують культури різних країн і народів XXI століття навчають людей цінувати "масове мистецтво", "високе або елітарне мистецтво", "масову культуру" і "високу культуру".

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ

Підсумовуючи вище сказане, можна зробити висновки і варто наголосити на тому, що:

- формування художніх смаків людини є важливим моментом розвитку духовної культури суспільства. Це одне з найбільш складних завдань, від вирішення якого залежить художньо-естетичне виховання особистості.
- смак - це не вроджена якість особистості, а духовно-практична емоційна здатність, що формується в процесі виховання та освіти людини. Смак завжди ґрунтується на попередньому досвіді та пов'язаний з його осмисленням, з оцінкою почуття розумом.

- художній смак є системою конкретних емоційних оцінок явищ дійсності і творів мистецтва, що складаються в людині на основі її уявлень про прекрасне і потворне, про красу і художність.
- смак естетичний - здатність оцінювати явища природи й соціального життя як прекрасне й потворне, піднесене й низьке, трагічне й комічне. Стосовно творів мистецтва смак естетичний виявляється як художній смак.
- художній смак – це багатогранна форма художньо-естетичної свідомості людини, яка включає сприйняття, судження та оцінювання творів мистецтва.
- у своєму прояві художній смак має онтологічний, гносеологічний, аксіологічний, соціологічний, психологічний та педагогічний аспекти. Художня норма саме через смак здійснює регулюючий вплив на розвиток усіх художніх і духовних потреб людини, формування всієї системи художньо-естетичної, духовної культури особистості.
- художній смак залежить від життєвого та художнього досвіду, рівня культури та психофізіологічних характеристик особистості.
- структурні компоненти художнього смаку: психофізіологічний; емоційно-емпатійний; спонукально-мотиваційний; ціннісно-орієнтаційний; асоціативно-інтелектуальний; діяльнісно-творчий.
- структура художньо-естетичного смаку складається з шести компонентів, які знаходяться у тісному взаємозв'язку, і, поступово впливаючи один з одного, готують людину до найвищого рівня прояву художнього смаку – художньо-естетичної діяльності.
- Основною метою всіх інновацій в освітній галузі є сприяння переходу від механічного засвоєння учнями знань до формування вмінь і навичок самостійно здобувати знання.
- інформаційно-комунікативні технології (ІКТ) – це, в загальному, методи та технічні пристрої забезпечення інформаційних технологій на основі комп'ютерних мереж і приладів передавання інформації.

- з використанням комп'ютерних і онлайн засобів, школи отримали можливість навчити кожного учня за короткий проміжок часу розуміти, перетворювати і застосовувати в практичній діяльності великі масиви інформації.
- Веб-квест - це сукупність декількох видів пошукових завдань, в яких більшість або навіть вся інформація, що використовується, надходить з Інтернету.
- особливість естетичного розвитку дітей підліткового віку, полягає в тому, що саме в ці роки загальний процес дорослішання приводить до появи такого нового фактора духовного розвитку молоді людини, як самовиховання.
- у підлітковому віці мистецтво здобуває особливий вплив на душу молоді людини, оскільки вона знаходить у художніх творах відповіді на хвилюючі її життєві питання, а саме мистецтво розширює доступну їй сферу спілкування і впливу на її духовні почуття, допомагає формувати цивільну й моральну самосвідомість.
- серед умов художньо-естетичного розвитку найбільш істотною є особливий педагогічний підхід до розвитку художньо-естетичного прояву підлітка, це стосується поєднання діяльності, яка приносить задоволення і в якій підліток здатний досягти певних успіхів; з діяльністю, яка здатна вплинути на нього естетично.
- Підлітковий вік — це один із найважливіших етапів життя людини. В ньому багато джерел і починань всього подальшого становлення особистості. Вік цей нестабільний, ранимий, важкий і виявляється, що він більше, ніж інші періоди життя, залежить від реальностей довкілля.

РОЗДІЛ II

Організація методів формування художнього смаку в учнів шкільного підліткового віку засобами інформаційно – комунікативних технологій.

2.1. Стан сформованості художнього смаку в учнів шкільного підліткового віку.

З метою визначення реального рівня сформованості художнього смаку підлітків був проведений констатувальний експеримент у 6-А, Б класах ЗОШ №3 м. Вінниці.

Його завданням було:

1. визначити критерії та показники рівня сформованості художнього смаку учнів шкільного підліткового віку;
2. виявити рівень зацікавленості учнів підліткового шкільного віку у розвитку художнього смаку за допомогою інформаційно-комунікативних технологій.

Аналіз структурних компонентів дозволив визначити критерії та показники сформованості художнього смаку:

1 ціннісно-орієнтаційний - спрямованість художніх інтересів і потреб учнів; вміння оцінювати художній твір та визначати його естетичну значущість; накопичення знань та досвіду спілкування з мистецтвом.

2 емоційно-емпатійний - вміння емоційно сприймати музичний твір, співпереживати його героям; вміння порівнювати та зіставляти художній твір із художнім ідеалом; обґрунтованість оцінних суджень.

3 Творчо-діяльнісний наявність художньо-творчих умінь, творча самореалізація підлітків у художньо-естетичній сфері.

На першому етапі застосовувались такі методи дослідження: спостереження уроків музичного мистецтва, метод роздумів про музику,

метод асоціативного пошуку, анкетування, метод незалежних характеристик, бесіди з учнями.

Головна мета музичних занять у загальноосвітній школі – це естетичне виховання учнів засобами музики. Розвинена у музичному відношенні людина володіє хорошим художнім смаком, цінує та любить справжню музику.

Художній смак як центральна категорія естетичної свідомості особистості формується у підлітків під впливом розуміння та відчуття переживань творів мистецтва, виявлення оцінних суджень з приводу естетичних достоїнств справжніх зразків музичного мистецтва. Художній смак вбирає в себе вибірккові, наближені до ідеалу уподобання, які формуються на уявленні прекрасного, гармонічного, досконалого, що націлює індивіда на активну життєдіяльність. Для констатувального експерименту була розроблена анкета, по результатам якої було визначено, яке місце музика займає у житті кожного з учнів (Додаток А).

Для визначення художніх інтересів підлітків було запропоновано учням дати відповідь на таке питання: «Якій музиці Ви віддаєте перевагу: класичній, естрадній чи народній?». Отримані результати наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1. Виявлення музичних інтересів підлітків щодо основних жанрів музики.

Жанр музики	Кількість учнів	Відсоток від загальної кількості респондентів
Естрадна	31	72,4
Народна	16	17,2
Класична	7	10,3

Із отриманих результатів, найменша кількість підлітків цікавиться класичною музикою. Тут також не зайвим буде відмітити, що майже всі вони

навчаються в музичних школах. Тому можна стверджувати, що чим більш усвідомлено і глибше вивчається класична музика, тим більше зростає інтерес до неї. При цьому провідне місце у розвитку художнього смаку в такій ситуації відводиться творам, які мають велике суспільне і загальнолюдське значення, адже в них втілюється моральний ідеал творця, його епохи, нації.

В межах другого етапу експериментальної роботи визначалося вміння емоційно сприймати художній твір, обґрунтувати свої судження з приводу прослуханого твору.

Відомо, що мистецтво робить життя людини наповненим, багатозвучним, різнокольоровим. Музика, як один із видів мистецтва, збагачує світ людини барвами, емоціями. Усе наше життя можна легко порівняти з якимось музичним твором. Саме вміння оцінювати художній твір передбачає створення умов для набуття учнями вміння визначати критерії правильного оцінювання музичних творів, а також здатності ретельного аналізу музичних творів. Оцінювання образного змісту художнього твору є процесом створення уявлення про нього, розкриття його суттєвих прихованих рис.(посилання!!!) Тому учням було запропоновано прослухати твір Д.Бортнянського «Хоровий концерт №15» (I ч.) і описати своє враження від почутого. Вони мали надати відповідь на запитання: Який характер твору? Які емоції та почуття викликає «Хоровий концерт №15» Д. Бортнянського?

У 6-А класі лише 5 учнів надавали чіткі відповіді щодо характеру твору, висловлювали своє емоційне ставлення до нього. Однак, більшість учнів класу не змогли проаналізувати своє особисте враження від почутого, 8 учні не відповіли на жодне із запитань. У 6- Б класі були кращі результати. Так, 9 учнів відповіли, про власні емоції та почуття після прослуховування даного твору. Такі відповіді пояснюються тим, що ці учні відвідують музичну школу або співають у дитячому церковному хорі. Іншим учням було складно дати відповідь на такі запитання.

Аналіз опитування підлітків дозволяє стверджувати, що в більшості учнів відсутня здатність цілісного сприймання музичних творів.

Таким учням було важко надати оцінку прослуханому творові та висловити свої враження. Це дає підстави стверджувати, що емоційно-емпатійний критерій художнього смаку потребує розвитку.

З метою виявлення рівня сформованості ціннісно-орієнтаційного критерію було проведено метод незалежних характеристик. Батькам, родичам учнів 6-А, Б класів, надавались запитання щодо відвідування родиною концертів у місцевій філармонії, театрі, художніх виставок; яку вони музику переважно слухають, які пісні виконують.

В результаті даного опитування ми дійшли висновку про те, що більшість підлітків не відвідують концертні виступи, захоплюються слуханням естрадних номерів низького рівня, використовуючи інтернет ресурси.

Після проведеного констатувального експерименту було виділено три рівні сформованості художнього смаку: високий, середній та низький.

Високий рівень(В) мають учні, які здатні до емоційного переживання образного змісту музичного твору; отримують духовну насолоду від спілкування з мистецтвом; дають словесну характеристику своїм почуттям; спроможні до творчої активності.

Середній рівень(С) сформованості художніх смаків характеризується недостатнім розвитком емоційно-почуттєвої сфери учнів – підлітків, недостатнім розвитком емпатійного переживання художнього образу музичного твору; епізодичною художньо-естетичною діяльністю на уроці музичного мистецтва.

Низький рівень(Н) характерний для підлітків із відсутнім інтересом до класичних творів; слабким вираженням естетичних переживань, низьким розвитком культури сприймання мистецьких творів; не відвідують класичні концерти, відсутнє прагнення до творчості.

Аналіз учнівського опитування засвідчив, що учні мало цікавляться класичними творами, розвитком художнього смаку, не зацікавлені у розширенні своїх естетичних поглядів.

Отже, дані констатувального експерименту відповідно до отриманих результатів дозволяють відмітити, що художній смак учнів підліткового шкільного віку знаходиться на досить низькому рівні - (В) - 25%, (С) - 31%, (Н) - 44%) (Додаток Б). У підлітків недостатньо розвинений художній смак, який характеризується в процесі оцінювання прослуханих музичних творів, спричиняє те, що підлітки віддають перевагу музиці, яка найчастіше звучить у засобах масової інформації (естрадна). Ця закономірність зумовлена субкультурним походженням. Молодіжній субкультурі притаманні специфічний набір цінностей: норми поведінки, смаки, одяг, його форми, зовнішній вигляд, ритуали спілкування, де часто немає місця для класичного мистецтва. Тому, за результатами проведеного констатувального експерименту ми виявили необхідність у впровадженні методики формування художнього смаку і пошуків засобів для формування даного феномену.

2.2. Шляхи формування художнього смаку учнів шкільного підліткового віку засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Мета формувального експерименту полягає у розробці та перевірці методики формування художнього смаку учнів підліткового шкільного віку засобами інформаційно-комунікативних технологій.

Для проведення дослідно-експериментальної роботи з учнями підліткового шкільного віку, а саме у 6-А,Б класах ЗОШ №3 м. Вінниці було сформовано дві групи: експериментальну та контрольну. Експериментальна група складалася з учнів 6-А класу. Формування художнього смаку в цій групі відбувалося за розробленою методикою. До контрольної групи входили учні 6-Б класу. Формування художнього смаку в контрольній групі

відбувалося за традиційною методикою.

Система експериментальної роботи включала комплекс організаційних форм і методів, спрямованих на формування художнього смаку учнів підліткового шкільного віку. Формувальний експеримент проводився послідовно за такими взаємопов'язаними критеріями:

- ціннісно-орієнтаційний;
- емоційно-емпатійний;
- творчо-діяльнісний.

Процес формування художнього смаку учнів підліткового шкільного віку засобами ІКТ, розкрито в таких завданнях:

1. Сприяти позитивному розвитку художнього смаку учнів підліткового шкільного віку на уроках музичного мистецтва шляхом впровадження в педагогічний процес інтерактивних технологій.
2. Підбирати комп'ютерні програми (Веб-квест, презентації, Windows Movie Maker) для ефективного формування художнього смаку учнів – підлітків.
3. Залучати учнів до творчої діяльності, зокрема до створення проекту Веб-квест.

Чеський педагог Я.А.Коменський у праці „Велика дидактика”(1627-1632р.р.) теоретично обґрунтував класно-урочну систему навчання. Минули віки, але урок і в наш час залишається основною формою організації навчальної роботи в школі. Звичайно, такий тривалий час не міг не вплинути на зміст , функції уроку, форми й методи його проведення. Змінилася структура уроку, зросли вимоги. Сотні науковців та педагогів досліджують шляхи підвищення ефективності сучасного уроку.

То ж, звичайно, на етапі переходу до високотехнологічного інформаційного суспільства постійно зростає потреба в комп'ютерних технологіях, у їх широкому використанні в навчально-виховному процесі і, зокрема, на уроках музичного мистецтва.

У педагогічному процесі багатьох навчальних закладів зростає популярність та набуває поширення інтерактивний метод – метод проектів з

комп'ютерною презентацією. Але застосування мультимедійних матеріалів не має бути самоціллю, їх слід використовувати зважено, обдуманно, тільки там, де потрібно, де це доцільно.

Вчителі музичного мистецтва, озброєні методиками застосування комп'ютерних технологій, вчать учнів вирішувати певне завдання шляхом дослідницьких, пошукових, проблемних методів, самостійних дій учнів з обов'язковою наступною демонстрацією отриманих результатів.

Однією з найефективніших форм використання мультимедійних матеріалів є комп'ютерна презентація, яка може бути використана і для пояснення нового матеріалу, і на уроках-узагальнення, і на уроках-концертах, і на музичних святах.

Презентація – форма подачі матеріалу у вигляді слайдів, на яких можуть подаватися таблиці, схеми, малюнки, фотографії, аудіо- і відеоматеріали. Мультимедійні презентації створені за допомогою Microsoft Power Point вчителем музичного мистецтва. Ця мультимедійна форма дозволяє подати матеріал як систему яскравих опорних образів, наповнених вичерпною структурованою інформацією в алгоритмічному порядку. Мета такого подання навчальної інформації полягає, перш за все, у формуванні у школярів системи образного мислення. Подання навчального матеріалу у вигляді мультимедійної презентації скорочує час навчання, вивільняє ресурси фізичних сил та уваги дітей. Це стає можливим завдяки властивостям інтерактивності електронних додатків, які оптимально пристосовані до організації самостійної пізнавальної діяльності учнів. Використання презентацій дозволяє побудувати навчально-виховний процес на основі психологічно коректних режимів функціонування уваги, пам'яті, розумової діяльності, гуманізації змісту навчання та педагогічних взаємодій, реконструкції процесу навчання з позиції цілісності.

Для розвитку ціннісно-орієнтаційного критерію формування художнього смаку учням було запропоновано перегляд на уроці музичного мистецтва презентації на тему: «Видатні імена в хоровому мистецтві»

(Додаток В). У цій презентації подана інформація про творців хорової музики таких як: Дмитро Бортнянський, Максим Березовський, Артем Ведель, Микола Лисенко, Микола Леонтович, про розвиток хорового мистецтва в Україні, види хорів, манери хорового виконання. Учням також було запропоновано ознайомитись з вокально-хоровою музикою композиторів «Хоровий концерт №15» Д. Бортнянського, «Щедрик», «Дударик» М. Леонтовича. За допомогою матеріалів, які використовувались під час презентації учні краще засвоїли нову інформацію, аналізували коло художніх образів вокально-хорових творів, визначали їх естетичну значущість. Після прослуховування учням надавались запитання, які були представлені на слайді:

Пригадайте історію становлення хорового співу.

Що ви знаєте про розвиток хорового співу в Україні?

Дайте визначення манерам хорового співу.

Назвіть авторів та виконавців творів, які ми слухали.

Чим, на вашу думку, хоровий спів відрізняється від сольного та ансамблевого?

Разом з тим, доцільним засобом ІКТ для покращення емоційно-емпатійного критерію художнього смаку учнів на уроці музичного мистецтва є програма Windows Movie Maker. Особливістю Windows Movie Maker є те, що дана програма дозволяє в лічені хвилини створити повноцінний фільм (відеоролик) з титрами, субтитрами, графічними ефектами, заставками і музичним або голосовим супроводом. При цьому за допомогою такої програми можна з легкістю редагувати фільм або зображення, записати музику до фільму, обрізати аудіо файл, а потім вмонтувати його в ролик. Під час вивчення теми «Духовна музика» використовувалась ця програма (Додаток Г). Школярі мали можливість познайомитися з особливостями духовної музики та характерними ознаками жанрів у меси та хоралу,

ознайомитися з особливостями втілення духовної музики у творчості геніального композитора Й. Баха, а саме твір «Меса – сі мінор» За допомогою цього засобу ІКТ в учнів розвивається вміння сприймати духовну музику та давати характеристику особливим засобам музичної виразності, вміння визначати на слух та аналізувати характерні ознаки меси та хоралу.

Отож, під час вивчення програмного матеріалу музичного мистецтва в 6 класі розглядалися такі теми:

- 1.Хорова духовна музика: Меса, Літургія, Концерт, Реквієм.
- 2.Хорові жанри: Кантата, Ораторія.
3. Цикли у вокально-хоровій музиці

З метою розвитку художнього смаку засобами ІКТ на уроці музичного мистецтва, учням 6-А класу було запропоновано взяти участь у проекті Веб-квест на тему «Хорове мистецтво»(Додаток Д).

Експериментальна робота була організована таким чином: перед запропонованим проектом було визначено такі завдання:

- проаналізувати роль і місце хорового мистецтва в контексті духовної культури людства;
- дослідити історію хорового мистецтва;
- відшукати найвідоміші хорові колективи України ;
- презентувати проект у вигляді концертного виступу.

Також ми виділили етапи та зміст роботи кожного учня у Веб-квесті:

1.Початковий етап (командний). На цьому етапі учні ознайомлюються з особливостями програми Веб-квест та з основними поняттями з обраної теми. Після узгодження організаційних питань 6-А клас було поділено на три команди: 1 команда «Дослідники», 2 команда «Хормейстери», 3 команда «Концертмейстери».

Перед кожною командою ставилися вимоги та завдання щодо організації їх роботи.

Команда «Дослідник»:

Дослідник – це людина, яка веде дослідження, займається науковими дослідженнями, вивченням, спостереженням, аналізом чого-небудь, сприяє отриманню нових знань.

Дослідник займається дослідженням, пошуком знань, використовуючи будь-який систематичний метод (наприклад, науковий метод), з метою встановлення фактів.

Завдання «Дослідників»:

- 1 Дослідити історію хорового мистецтва
2. Визначити найвідоміші хорові колективи України.
3. Створити «Професійний словник» термінів, які стосуються хорового мистецтва.

Команда «Хормейстери»:

Хормейстер - німецьке слово *meister* означає майстер, фахівець, знавець. Присутнє воно в таких термінах, як капельмейстер, концертмейстер та ін.

У широкому розумінні це керівник хору, хоровий диригент. У минулому термін "хормейстер" був синонімом термінів "регент", "кантор", "капельмейстер". Але якщо раніше він означав головного і основного керівника, то з розвитком концертної практики і підвищенням ролі диригента як художника функція хормейстера змістилася до функції помічника диригента при розучуванні репертуару, на репетиціях і т. д.

Перед командою «Хормейстери» ставляться такі завдання:

1. Дослідити відомий хоровий колектив: Академічний камерний хор «Вінниця».
2. Дізнатись про концертну діяльність хорового колективу.
3. Вибрати найпопулярніші твори з репертуару камерного хору "Вінниця".

Наступна команда – це «Концертмейстери»:

Концертмейстер - термін на означення професії музиканта, що вживається у трьох значеннях:

- керівник групи інструментів в симфонічному оркестрі чи іншому оркестрі аналогічного складу;
- перший скрипаль оркестру;
- піаніст, що акомпанує вокалістам або інструменталістам на концертах та при підготовці до виступів.

Концертмейстером також називають піаніста, що допомагає виконавцям (співакам, інструменталістам, артистам балету) розучувати партії і акомпанує їм у концертах. В пострадянських країнах у середніх і вищих музичних навчальних закладах є концертмейстерські класи, в яких студенти навчаються мистецтву акомпанементу і після здачі іспиту отримують кваліфікацію концертмейстера.

Проте, вданому випадку робота третьої команди «Концертмейстери» полягає у:

- відборі найпопулярніших музичних творів хорових колективів України, які обере команда «Дослідники»;
- знаходженні інформації про створення хорового колективу ВДПУ ім. М. Коцюбинського;
- створені «фотогалереї» українських хорових колективів.

2 Рольовий етап.

Всі учасники Веб-квесту виконують свої завдання. Кожна команда спільно підводить підсумки роботи, учасники здійснюють обмін матеріалами з метою досягнення мети – створення Веб-квесту.

3 Заключний етап.

На заключному етапі учні спільно переглядають пророблену роботу кожної з команд. Разом з учителем розміщують матеріал в мережі на створеному сайті учителем (Додаток Г). Результати проекту демонструють учням 6-Б класу на уроці музичного мистецтва.

Головна мета проведеного заходу полягала в тому, що за допомогою різних засобів інформаційно-комунікативних технологій, які ми об'єднали у проекті Веб-квест учні навчилися з користю використовувати мережу

інтернет, творчо себе реалізовувати, працювати в команді, поліпшити краще засвоєння нового матеріалу та формування власного художнього смаку.

2.3. Результати експериментального дослідження.

Аналіз результатів експериментального дослідження.

З метою перевірки запропонованої методики формування художнього смаку учнів підліткового шкільного віку засобами інформаційно-комунікативних технологій після констатувального експерименту, а також після формувального експерименту проводилися контрольні зрізи.

Перший зріз був здійснений відповідно до програми констатувального експерименту, з використанням анкетування, спостереження, аналізу системи творчих завдань.

Таблиця 2.2.

Рівень	Високий		Середній		Низький	
	К-сть учнів	%	К-сть учнів	%	К-сть учнів	%
Експериментальна	5	17	14	48	10	35

Після завершення формувального експерименту було проведено прикінцевий зріз, який мав підтвердити позитивні зміни в сформованості художнього смаку учнів підліткового шкільного віку.

На даному етапі (контрольного зрізу)ми поставили мету визначити динаміку змін показників за всіма основними критеріями:

- ціннісно-орієнтаційний;
- емоційно-емпатійний;
- творчо-діяльнісний.

Для діагностики рівнів сформованості художнього смаку засобами інформаційно-комунікативних технологій використовувались наступні методи дослідження: бесіда, опитування, метод творчих завдань, який здійснювався під час контрольних уроків. Такі контрольні уроки проводилися в експериментальній та контрольній групах. Під час проведення контрольних уроків було виявлено такі результати таблиця 2.3. Діаграма (Додаток Е).

Таблиця 2.3. Динаміка зміни рівнів сформованості художнього смаку підлітків.

Рівень Група	Високий		Середній		Низький	
	Початк. Зріз	Кінцевий Зріз	Початк. зріз	Кінцевий зріз	Початк. зріз	Кінцевий Зріз
Експериментальна	17	42	48	34	35	24

Зіставлення результатів початкового і кінцевого зрізів в експериментальній групі дозволяє прослідкувати в кінцевому етапі значне збільшення кількості підлітків з високим рівнем сформованості художнього смаку (17-42%), з низьким рівнем (35-24%).

Експериментальна робота дозволила визначити сукупність методів, що забезпечують ефективність формування художнього смаку підлітків на уроках музичного мистецтва засобами інформаційно-комунікативних технологій, а саме: використання мультимедійних програм: презентації, Windows Movie Maker, Веб-квест; використання на уроках музичного мистецтва міжпредметних зв'язків.

Аналіз отриманих даних в експериментальній групі засвідчив позитивні зміни у розвитку художнього смаку учнів підліткового шкільного віку після застосування інформаційно-комунікативних технологій на уроках музичного мистецтва.

ВИСНОВОК ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ

В даному розділі представлено розроблену та експериментально перевірену методику формування художнього смаку учнів підліткового шкільного віку засобами інформаційно-комунікативних технологій. Експеримент проводився під час уроків музичного мистецтва у 6-А класі ЗОШ №3 м. Вінниці. З метою визначення реального рівня сформованості художнього смаку підлітків був проведений констатувальний експеримент, в якому ми використовували такі **методики** як: **спостереження, анкетування, тестування**. В результаті діагностики було виділено три рівні сформованості художнього смаку: високий, середній та низький. Шляхом отриманих даних про початкові рівні сформованості нами було встановлено, що у більшості підлітків загальноосвітніх шкіл переважає середній рівень сформованості художнього смаку (48 %); з високим рівнем (17 %), з низьким рівнем (35%).

Аналіз структурних компонентів художнього смаку дозволив визначити критерії та показники сформованості художнього смаку :

1 ціннісно-орієнтаційний - спрямованість художніх інтересів і потреб учнів; вміння оцінювати художній твір та визначати його естетичну значущість; накопичення знань та досвіду спілкування з мистецтвом.

2 емоційно-емпатійний - вміння емоційно сприймати музичний твір, співпереживати його героям; вміння порівнювати та зіставляти художній твір із художнім ідеалом; обґрунтованість оцінних суджень.

3 Творчо-діяльнісний наявність художньо-творчих умінь, творча самореалізація підлітків у художньо-естетичній сфері.

Пізніше був здійснений **формувальний експеримент, мета якого** полягала у експериментальній перевірці методики та педагогічних умов формування художнього смаку учнів підліткового шкільного віку засобами інформаційно-комунікативними технологіями.

Для формування художнього смаку учнів підліткового шкільного віку засобами інформаційно-комунікативними технологіями ми використовували

такі **методи**: метод асоціативного пошуку, анкетування, метод незалежних характеристик, бесіди з учнями, використання мультимедійних програм.

Після формувального етапу експерименту була знову проведена діагностика тими ж методами, в результаті якої сформулювалися: з високим рівнем (17% до 42%), з середнім рівнем (48% до 34%) і з низьким (35% до 24%). Це свідчить про ефективність використаних нами методів.

Таким чином, формування в учнів художнього смаку засобами інформаційно-комунікативних технологій на уроках музичного мистецтва полягає:

- ❖ у вмінні оцінювати художній твір та визначати його естетичну значущість;
- ❖ у відборі методичних матеріалів, що стосуються уроку музичного мистецтва;
- ❖ у створенні максимуму умов, які допомагають учням краще засвоювати знання з музичного мистецтва.

Отже, сформований художній смак допомагає особистості краще відчувати художній зміст твору, співпереживати його героям, осягнути свою єдність із мистецтвом, самореалізувати себе у художньо-естетичній сфері. Тому формування художнього смаку учнів підліткового шкільного віку засобами інформаційно-комунікативних технологій є однією з найактуальніших проблем. Її успішне вирішення зумовлює пошук як новітніх технологій в галузі теорії і методики навчання, так і відродження та творче переосмислення багатого досвіду попередніх поколінь.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У дипломній роботі розглянуто нове вирішення проблеми, що виявилось у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці методики формування художнього смаку учнів підліткового шкільного віку засобами інформаційно-комунікативних технологій. Результати проведеного дослідження дозволяють зробити такі висновки:

1. Формування художнього смаку учнів підліткового шкільного віку засобами інформаційно-комунікативних технологій є однією з найактуальніших проблем в сучасній системі національного виховання. Її успішне вирішення зумовлює пошук як новітніх технологій в галузі теорії і методики навчання, так і відродження та творче переосмислення багатого досвіду попередніх поколінь.

2. На основі узагальнення результатів теоретичного аналізу літератури встановлено, що художній смак- це особлива аналітико-диференційована форма складової естетичної свідомості, що розрізняє й фіксує цілісно й локалізовано матеріально-структурні й змістовні особливості твору мистецтва, його жанру, стилю й тих або інших характеристик, завдяки чому віддається перевага тим чи іншим характеристикам мистецтва відповідно до особистісних орієнтацій та культури художньої оцінки свого часу.

Розвиток художнього смаку допомагає особистості відчутти та досягнути свою єдність мистецтвом, спонукає до самовираження та самоствердження через творчу діяльність; стимулює інтерес до історії мистецтва.

3. Аналіз структурних компонентів художнього смаку дозволив нам визначити критерії сформованості, які відображають вміння усвідомлювати свої переживання; чутливість до прояву естетичного; емоційне сприймання естетичного у побуті, у творах мистецтва та в природі; розуміння художнього змісту твору; бажання до самореалізації на уроках музичного мистецтва, емоційна передача етичних, мистецьких і музичних знань, які характеризують основи суспільства.

4. В дипломній роботі представлено розроблену та експериментально перевірену методику формування художнього смаку учнів підліткового шкільного віку засобами інформаційно-комунікативних технологій. Було обрано найефективніші мультимедійні програми для покращення сприймання матеріалу та реалізації творчої діяльності учнів.

5. Експериментально доведено, що ефективність процесу формування художнього смаку учнів підліткового шкільного віку засобами інформаційно-комунікативних технологій забезпечується за таких педагогічних умов: організація діалогічної взаємодії суб'єктів навчального процесу; створення доброзичливої, творчої атмосфери; формування в учнів чітких уявлень про сутність ІКТ; стимулювання розвитку пізнавальних інтересів щодо художнього смаку використанням програмного матеріалу на уроках музичного мистецтва.

6. Дослідження довело можливість успішного формування художнього смаку учнів підліткового шкільного віку засобами інформаційно-комунікативних технологій. Експериментально підтверджено, що засоби інформаційно-комунікативних технологій розширюючи сферу естетичної свідомості та здатні виступати одним із дієвих засобів у справі формування художнього смаку підлітка. В цілому дослідження підтвердило, що запропонована методика здатна виступати міцним підґрунтям в процесі вивчення учнями музичного мистецтва, слугує підвалиною формування художнього смаку в системі сучасної освіти.

Список використаних джерел

1. Азархин А. В. Мироззрение и эстетическое развитие личности. /А.В.Азархин // АНУССР, Ин-т философии. – К.: Наукова думка, 1990. – 191 с.
2. Апраксина О. Проблема цілі в вихованні та освіті // Філософсько-психологічні проблеми розвитку освіти / О. Апраксина.-М.: Педагогіка,1981.- 176 с.
3. Арановський М. Музичний текст. Структура та властивості / М. Арановський.-М., 1998.- 534с.
4. Арчажникова Л.Г. Подготовка будущего учителя музыки/ Л.Г. Арчажникова// Сов.педагогика. 1980. - № 7. - 103с.
5. Башманівська Л.А. Формування художніх смаків учнів основної школи у процесі вивчення літератури рідного краю: Автореф. дис....канд. пед. Наук: 13.00.02 / Інститут педагогіки АПН України./ Л.А. Башманівська.- К., 2004.- 20с.
6. Берхин Н.Б. Психолого-педагогическая специфіка художественного образования школьников./ Н.Б. Берхин.// Педагогика-1999.-№2- 42-45 с.
7. Бодіна Е. Вплив музики на виховання особистості / Е. Бодіна.-1992.-268с.
8. Бутова А.И. Проблемы эстетического развития личности школьника /А.И. Бутова. – М.: Педагогика, 1987. – 96 с.
9. Верем'єв А. Естетичне і художнє виховання: сутність і взаємозв'язки / А. Верем'єв.- М., 2002.- 4-10 с.
10. Верем'єв А.А. Эстетическая культура личности./ Верем'єв А.А. // Искусство и образование, 2005. – № 3. – 14–28с.
11. Волошина Н.Й. 3 теоретичних засад естетичного виховання учнів засобами мистецтва. / Н.Й. Волошина.// Педагогіка і психології.-1998.- №3 - 9-18с.
12. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко; Світлана Головка (гол. ред.). - К. : Либідь, 2001. - 376 с.
13. Гуревич Р. С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід : навчальний посібник / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, Л. С. Шевченко ; за ред. Гуревича Р. С. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2012. – 348 с.
14. Естетичне виховання: Довідник /В.І.Мазепа (керівн. авт. колект.), А.В.Азархін, В.С.Горський та ін.; Упоряд. Н.О.Яранцева, - К.: Політвидав України, 1988. - 214 с.
15. Естетика : підручник / Л. Т. Левчук, Д. Ю. Кучерюк, В. І. Панченко; за заг. ред. Л. Т. Левчук. - К. : Вища шк., 1996. - 399 с.

16. Енциклопедія освіти // Акад. пед. наук України ; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
17. Жуков С.В. Формирование эстетических чувств у детей средствами искусства. / С.В. Жуков // Педагогическое образование и наука .- 2001.- №3 - 51 с.
18. Зись А.Я. Искусство и эстетика./ А.Я, Зись // Изд. 2-е, испр. И доп. – М.: Искусство, 1984. – 447с.
19. Использование интернет-технологий в современном образовательном процессе. Часть III. Инструменты сетевого взаимодействия / Сост. Ю. В. Ээльмаа. – СПб. : ГОУ ДПО ЦПКС СПб «Региональный центр оценки качества образования и информационных технологий», 2010. – 72 с.
20. Кадемія М. Ю. Досвід застосування сучасних засобів інформаційно-телекомунікаційних технологій у навчальному процесі ВПУ №4 м. Вінниці : для педагогічних працівників ПТНЗ, загальноосвітніх шкіл, ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної освіти / М. Ю. Кадемія, Л. С. Шевченко. – Вінниця, 2006. – 257 с.
21. Кадемія М. Ю. Інформаційне освітнє середовище сучасного навчального закладу : навчально-методичний посібник / М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр, Т. В. Ткаченко, Л.С. Шевченко. – Львів : Вид-во «СПОЛОМ», 2009. – 186 с.
22. Калашник Н.Г. Прикладная густостология: Пособие по формированию эстетических вкусов детей и молодежи./ Н.Г. Калашник – З.: Просвіта. 2004. – 205с.
23. Квятковський Е.В., Неверов В.В. Комплексное использование искусств в обучении и воспитании в старших классах. / Е.В. Квятковський, В.В. Неверов // Педагогика.- 1989.- 33-39 с.
24. Коберник О. М. Проектна діяльність – основа розвитку творчої активності учнів на уроках трудового навчання / О. М. Коберник // Молодь і ринок. – 2004. – № 2. – 36-41с.
25. Коган Л. Н. Художественный вкус: опыт конкретно-социологического исследования/ Л. Н. Коган.-М.: Мысль, 2000. –214с.
26. Кон И. С. Открытие "я" / И. С. Кон. - М.: Просвещение, 1989. - 297 с.
27. Краткий словарь по эстетике / под общ. ред. М. Ф. Овсянникова и В. А. Разумного. - М. : Политиздат, 2000. - 544 с.
28. Лабковская Г.С. Эстетическая культура и эстетическое воспитание : кн. для учителя / сост. Г. С. Лабковская. - М. : Просвещение, 1983. - 304 с.
29. Левченко Т. І. Розвиток освіти та особистості в різних педагогічних системах / Т. І. Левченко // Нова книга. - 2002. - 32-38 с.
30. Левчук Л.Т. Західноєвропейська естетика ХХ століття. /Л.Т. Левчук.//

Навч. посіб. – К.: Либідь, 1997.- 224с.

31. Лихачев Б. Т. Теория эстетического воспитания школьников : учеб. пособ. по спецкурсу для студ. пед. ин-тов / Б. Т. Лихачев. - М. : Просвещение, 1998. - 176 с.

32. Луков В.А. Особенности молодежных субкультур. / В.А. Луков // Соц. исследования. – 2012. – №10. – 79-87с.

33. Мазепа В.И., Несторенко В.Г., Малахив В.А. и др. Эстетическое сознание и художественная культура (проблемы взаимодействия)/ В.И. Мазепа, В.Г. Несторенко, В.А.Малахив.// Наукова думка, 1994. -280с.

34. Молчанова А.С. На вкус, на цвет: Теоретический очерк об эстетическом вкусе. / А.С. Молчанова.- М.: Искусство, 1985.-199с.

35. Молчанова А.С. Междисциплинарный характер и категориальный статус понятия «художественный вкус». / А.С. Молчанова.- М.: Петрозаводск, 1986.- 40-49 с.

36. Національна державна комплексна програма естетичного виховання. Проект // Укл. І.А. Зязюн, О.М. Семашко. – К.,1998. – 64 с.

37. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования : учеб. пособие для студ. пед. вузов и системы повышения квалиф. пед. кадров / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров ; под ред. Е. С. Полат – 2-е изд., стер. – М. : Издательский центр «Академия», 2005. – 272 с.

38. Подрезов В. Комплекс засобів у системі виховання духовної культури учнів . / В. Подрезов //Мистецтво та освіта. –1997. – № 2. – 47 – 49с.

39. Попович Н.М. Педагогічні умови розвитку художньо-естетичного смаку у студентів класу акордеона засобами естрадного мистецтва./ Попович Н.М.// Автореф. дис. ... канд. пед. наук. – К., 2005. – 23 с.

40. Радкіна В.Ф. Формування художньо-естетичного смаку як професійної якості майбутнього вчителя: Автореф. дис...канд.. пед. Наук:13.00.04 / В.Ф. Радкіна.// Південноукраїнський держ. пед.. ун-т ім. К.Д. Ушинського.- Одеса, 2004.- 21с.

41. Скатерщиков В.К. Об эстетическом вкусе/ В.К. Скатерщиков.-М.: Знание, 1988.-28с.

42. Скатерщиков В.К. Твоя эстетика вкуса / В.К. Скатерщиков. – М.: Знание, 1984.- 96с.

43. Сохор А.Н. Вопросы социологии и эстетики музыки./ Сохор А.Н.- М.,1982.-295с.

44. Сухомлинський В. А. Духовний мир школьника / В. А. Сухомлинский. - К. : Радянська школа, 1976. - 317 с.

45. Тельчарова Р.А. Музыкальный вкус в системе музыкального сознания и деятельности./ Р.А. Тельчарова.- М., Изд-во МГУ 1993.-128с.
46. Теплов Б.М. Психологические вопросы художественного воспитания. / Б.М. Теплов.// Известия АПН РСФСР, 1947 - №11- 26с.
47. Трайнев В. А. Информационные коммуникационные педагогические технологии (обобщения и рекомендации) : учебное пособие / В. А. Трайнев, И. В. Трайнев. – 2-е изд. – М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и Ко», 2006. – 260 с
48. Терещук А. І. Методика організації проектної діяльності старшокласників з технологій : метод. посіб. для вчителів, навч. прогр., варіат. модулі / А. І. Терещук, С. М. Дятленко. – К. : Літера ЛТД, 2010. – 128 с.
49. Турук Г. П. Распознавание художественных вкусов / Г. П. Турук. – М. : Совершенство,1999. – 168 с.
50. Хуторской А. В. Современная дидактика : учеб. пособие. 2-е изд., перераб. / А. В. Хуторской. – М. : Высш. шк., 2007. – 639 с.
51. Шуркова Н. Эстетическое воспитание / Н. Шуркова // Воспитание школьников. - 1996. -№ 4. -С. 9-11.
52. Щербо А.Б. Красота воспитывает человека. / Щербо А.Б.- К.: Рад. Шк., 1980.-104с.
53. Яковлев Е.Г. Эстетичний вкус как категория эстетики. / Г.Е. Яковлев. – М.: Знание,1986. – 64 с.
54. http://pidruchniki.com/13260526/etika_ta_estetika/estetichni_ideyi_xvii-xviii_baroko_klasitsizm
55. <http://estetica.etica.in.ua/estetika-i-kanta/>

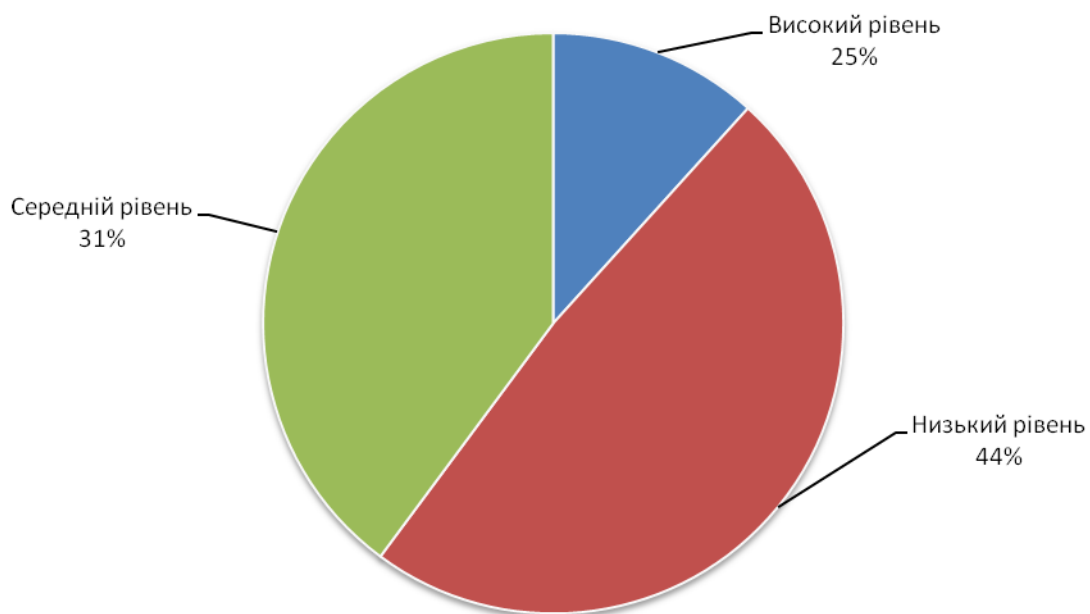
Анкета для школярів

Шановні учні! Просимо Вас відповісти на питання анкети, які спрямовані на виявлення Вашого перцептивного, комунікативного вміння висловлювати свої думки. Ваші відповіді допоможуть з'ясувати власні недоліки у спілкуванні, а також замислитись над удосконаленням комунікативної якості.

Інструкція. Пропонуємо Вам 10 запитань. Будь ласка намагайтесь щиро на них давати відповіді.

1. Як ви вважаєте, що таке художній смак?
2. Яка музика буде популярною через декілька років?
3. Яку музику слухаєте ви та чому?
4. Для чого необхідна класична музика?
5. Чи може музика змінити особистість людини?
6. Чим відрізняється «класична» музика від «сучасної»?
7. Хто вплинув на вибір вашого музичного смаку?
8. Чи відвідуєте ви концерти у філармонії або в залі оперного театру?
9. Опишіть особисте ставлення до музики.
10. Дайте обґрунтовану відповідь, чи потрібна музика всім?

Результати констатувального експерменту

Видатні імена в хоровому мистецтві

Види хорів

- **Мішаний хор** — складається з жіночих та чоловічих голосів. Жіночі голоси - партії сопрано і альтів, чоловічі голоси - партії тенорів і басів.
- **Хор хлопчиків та юнаків** — складається з також 4 основних, але партію сопрано виконують хлопчики-дисканти, партію альтів — низькі хлопчачі голоси; партії тенорів і басів виконують чоловіки;
- **Чоловічий хор**
- **Жіночий хор**
- **Дитячий хор**

Творці хорової музики

- Дмитро Бортнянський
- Максим Березовський
- Артем Ведель
- Микола Лисенко
- Микола Леонтович
- Кирило Стеценко
- Олександр Кошиць
- Станіслав Людкевич
- Пилип Козицький

Розвиток хорового мистецтва в Україні

До X
ст.

- Народна пісня (фольклор)

з X ст.

- Монастирі
- Княжий двір

з XVI
ст.

- Партесний спів (церковні братства)
- Партесний концерт

XVIII
ст.

- Духовний циклічний концерт

XIX ст.

- Світська хорова музика

Відомості про манери виконання.

Особливістю **народної манери** виконання є специфічний характер співочого звуку, імпровізаційність, варіаційність, наявність підголосків, використання натурального регістрового звучання голосів у хорі. У репертуарі народного хору провідне місце займають здебільшого різноманітні пісенні жанри.

Академічний (або класичний) спів характеризується певною штучністю звуковидобування і поділяється на три **основні стилі**:

- кантиленний — наспівний, коли звук ллється плавно, без переривання звучання;
- декламаційний — наближений до інтонацій мовлення;
- колоратурний — наближений до кантиленного, але збагачений віртуозними прикрасами, пассажами тощо.

Музичний словничок

Народний хор — колектив виконавців, який виконує народні пісні в автентичній манері.

Академічний хор — колектив виконавців, який виконує хорові твори в академічній (класичній) манері співу.

Естрадний хор (шоу-хор) — колектив виконавців, який поєднує у своїх виступах хоровий спів і хореографію, інколи в контексті певного сюжету.

Гра «Музична вікторина».

Ви Прослухали уважно декілька уривків у виконанні хорових колективів.

Ваше завдання:

- **вирізнити манеру співу (народна чи академічна);**
- **визначити вид хору (жіночий, чоловічий, дитячий, мішаний);**
- **вид виконання (а капела чи з інструментальним супроводом).**

Позмагайтеся з друзями, хто найкраще впорається із завданням.

Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.

- Пригадайте історію становлення хорового співу.
- Що ви знаєте про розвиток хорового співу в Україні?
- Дайте визначення манерам хорового співу.
- Назвіть авторів та виконавців творів, які ми слухали.
- Чим, на вашу думку, хоровий спів відрізняється від сольного та ансамблевого?

Домашнє завдання.

- Чи вміє ваша родина співати хором? Спробуйте разом виконати кілька народних пісень.
- Розпочніть роботу над створенням власної міні-енциклопедії хорового виконавства.

Духовна музика.

Костел — релігійна споруда християн-католиків, церква, римо-католицький храм.

У більшості таких храмів під час служби грає орган.

Орган — музичний інструмент групи клавішно-духових інструментів. Більшість органів розташована в костелах, концертних залах, музичних навчальних закладах (академіях, консерваторіях, училищах).

Основним типом органа є трубний орган, що видобуває звуки за допомогою повітря, спрямованого в труби різного діаметра та довжини, виготовлені з металу або деревини. У розпорядженні органіста є один або декілька мануалів (клавіатур для рук) та педаль (клавіатура для ніг).

Наприкінці ХХ сторіччя поширеними стали електронні органи, що мають принцип синтезу звуку або цифрового відтворення. Провідні світові фірми з виробництва трубних органів створюють лише ексклюзивні інструменти, розраховані на те приміщення, де орган буде встановлено. При виробництві електронних органів розміри приміщення не мають значення.

Трубні органи можна поділити на чотири різновиди: концертні, навчальні, церковні, театральні та кінематографічні. Електронні органи мають лише перші два різновиди, на які поділяються за якістю звуковідтворення.

Меса (італ. *messa*, від лат. *mitto* — відпускаю, посилаю) — вокальний або вокально-інструментальний жанр духовної музики, що має циклічну будову.

Хорал (від лат. *cantus choralis*) — церковний гімн; урочистий музичний твір на слова символічного змісту. Виконують здебільшого як гімн церкви й на честь проголошених нею святих.

Орган був улюбленим інструментом одного з найвизначніших композиторів світу Й. С. Баха. Він написав багато творів для органа:

прелюдії та фуги, духовні кантати, меси, «Різдвяну» й «Великодню»

ораторії, численні хорали, мотети та ін.

Меса — вокальний або вокально-інструментальний жанр духовної музики, що має циклічну будову.

Спочатку меси призначалися для виконання у костелах під час

богослужінь, що традиційно називаються месама. До X століття

меси виконувалися одностаново

(григоріанський спів), пізніше —

багатоголосно. Із XVII століття у церквах

латинського обряду почали використовувати

інструментальний супровід. У православних, а

також греко-католицьких церквах зберігається

виконання мес хором

а *sarpella*, проте традиційно ці твори

називаються літургіями.

Складною виявилася доля композитора та його спадщини. Баха за життя добре знали, проте після смерті його ім'я та музику почали забувати. Справжній інтерес до творчості композитора виник лише в 1820-ті роки. А розпочався він 11 травня 1829 року в Берліні з виконання «Страстей за Матвієм», організованого Феліксом Мендельсоном-Бартольдї. Саме завдяки Феліксу музика Баха зазвучала знову майже через 80 років після смерті композитора.

Меса сі-мінор (Висока меса) — музичний твір Й. С. Баха для солістів, хору, оркестру й органа, створений на латинський текст католицької літургії. Окремі фрагменти були написані ще 1733 року, проте твір композитор завершив аж наприкінці 1738-го. В остаточній редакції, котра ніколи не виконувалася за життя Баха, існує з 1749 року. Меса складається з чотирьох частин.

«Страсті за Матвієм» — музичний твір Й.С. Баха для солістів, двох хорів і двох оркестрів, створений у 1727—1729 роках. «Страсті...», або як їх іще називають «Пасіони за Матвієм», є одним із наймасштабніших вокальних творів композитора і складається з 78 музичних номерів, зокрема речитативів (включаючи читання Євангелія наспівне), арій, хоралів і хорів. Загальна тривалість звучання — близько трьох годин. Твір, призначений для виконання у лютеранському богослужінні, в наш час переважно звучить на концертах. Завдяки драматизованому сюжету і конкретним дійовим особам, в'ч тяжіє до опери більше, ніж інші хорові твори Баха. Музика «Страстей за Матвієм» належить до вершин творчості композитора.

Веб-квест «Хорове мистецтво»

Хорове мистецтво

[Головна сторінка](#)
[Відомі хорові колективи України](#)
[Хор "Вінниця"](#)
[Хор при ВДПУ ім. М. Коцюбинського](#)
[Професійний Словник](#)
[Фотогалерея](#)

Про автора

п'ятниця, 22 апреля 2016 г.

Історія виникнення хорового мистецтва.

Хоровий спів, очевидно, існував з часів первісно-общинного ладу і був пов'язаний з обрядовістю. Сутністю обрядового хорового співу було єднання співаків у спільному духовному прагненні при вільному самовияві індивідуальності кожного співака. Існують припущення, що і саме слово «хор» є пов'язаним з теонімом «Хорс» — сонячним божеством давньоруського пантеону. Вже в Стародавній Греції голоси розрізняли за регістрами: *neteide* — високі голоси, *mesoide* — середні, *igride* — низькі. Проникнення християнства у Європу формується новий тип хорового колективу — церковний хор. Ініціаторами введення співу в християнських храмах на Сході — Василій Великий (у Неокесарії) та Іоанн Златоустий (у Константинополі), а на Заході — папа Дамас I (у Римі) і Амвросій Медіоланський. Зокрема, Іван Златоустий відзначав, що «ніщо так не підносить душу, ніщо так не окрилює її, не віддаляє від землі, не звільняє від тілесних оков, не спрямовує у філософії і не домагає досягати повного

Національна Заслужена Академічна Капела України "ДУМКА"

Кожний виступ «Думки» — це свято високої музики, висок до духовної скарбниці людства, вияв творчого генію України.

Національний заслужений академічний український народний хор України імені Григорія Верьовки

Український професійний хоровий колектив, заснований 11 вересня 1943 року в Харкові.

Організатором і першим керівником колективу був Григорій Верьовка, котрий очолював його разом зі своєю дружиною Єлеонорою Скрипчинською. До першого складу хору увійшли 134 виконавці: 84 хористи, 34 артисти оркестру, 16 артистів балету. Від 1944-го колектив базується в Києві.

Хор репрезентував українське мистецтво в містах СРСР, Румунії (1952, 1956), Польщі (1953), Фінляндії (1954), Бельгії та Люксембургу (1958), Німеччині (1959), Югославії (1962) та інших країн.

На честь засновника колективу його ім'я присвоєно хору 1965 року. Того ж року колектив очолює Анатолій Авдієвський. З 1965 року хору надано звання заслуженого, з 1974 — академічний, у 1997-му надано статус національного.

Анатолій Авдієвський разом з хором

Львівська державна академічна чоловіча хорова капела "ДУДАРИК"

Капела заснована в 1971 році Миколою Качалом за сприяння Українського Музичного Товариства у Львові. Перша репетиція відбулася 17 жовтня 1971 року в обласній філармонії. А в листопаді того ж року відбувся перший виступ. Дударик прийняв участь у виконанні балетної сюїти Б. Петрова "Сотворіня світу" з Львівської симфонічним оркестром. В 1989 році завдяки старанням Миколи Качала і його співпрацівників - Любові Качал та Лесі Чайковської було створено першу в Україні хорову школу. Спеціально для неї уряд міста передав приміщення колишнього міського шпиталю Св. Лазаря. Ця школа стала основою чудового розвитку ДУДАРИКА. В 1977 році, лише 6 років від заснування, ДУДАРИК став фіналістом всесоюзних фестивалів і конкурсів. В репертуарі капели - концерти Дмитра Бортнянського, Артема Веделя, Максима Березовського, колли і оперні в обробках українських композиторів - Миколи Лисенка, Миколи Леонтовича, Кирила Стеценка, Олександра Копицького. ДУДАРИК також виконував Stabat Mater - Перголіні, Сатіна Вігана - Орфа, Requiem - Моцарта, IX Симфонію - Бетовена, III Симфонію Kaldsz - Беркстайна та безліч ораториальних творів. Хор хлопчиків і чоловіків зі Львова, згодом народив хорову капелу "Дударик", далі Державна хорова капела і врешті Державна академічна хорова капела «Дударик» має тривалу історію міжнародних концертних турів. Під час своїх прощальних подорожей виступала у Литві, Латвії, Білорусії, Росії, Польщі, Молдові, Естонії, Угорщині, Польщі.

Хор "Вінниця"

Академічний міський хор "ВІННИЦЯ"

ХУДОЖНИЙ КЕРІВНИК ТА ГОЛОВНИЙ ДИРИЖЕНТ - НАРОДНИЙ АРТИСТ УКРАЇНИ, ПОЧЕСНИЙ ГРОМАДЯНИН МІСТА ВІННИЦІ, ПРОФЕСОР В.І. ГАЗІНСЬКИЙ

Академічний камерний хор «Вінниця» був заснований 23 листопада 1984 р. З 1993 року колектив має статус міського і працює на професійній основі. За час своєї діяльності хор отримав 6 високих нагород — Гран-Прі, став лауреатом багатьох міжнародних конкурсів та фестивалів, неодноразово представляв Україну на престижних європейських хорових конкурсах та фестивалях. Так, він є володарем Гран-Прі таких хорових конкурсів: «Мелодія Божка» (Вінниця, 1984 р.), конкурс ім. П. Дягалітова (Богарта, 1993 р.), «Павелла Пальмира 95» (Одеса, Україна, 1995 р.), «Поклоняя Россия» (Москва, Росія, 1996 р.), міжнародного хорового конкурсу у м. Пачува (Польща, 2006 р.), «Поклоняя мир» (Санкт-Петербург, Росія, 2007 р.). Крім цього хор є лауреатом та дипломантом конкурсів хорової музики «Guido D'Arezzo» (Італія, 1997 р.), «FLORILEGE VOCAL DE TOURS» (Франція, 1999 р.), Jantzebe Zdrój (Польща, 2004 р.), «Поклоняя мир» (Санкт-Петербург, Росія, 2006 р.).

Академічний міський камерний хор «Вінниця» визнавався одним із найкращих хорів нашої держави за підсумками звітів майстрів мистецтва та народної творчості у 1993, 1999, 2001 та 2010 рр. За цей час підготовлено та виконано близько 500 творів вітчизняної та зарубіжної класики, обробок українських народних пісень, сучасних хорових композицій.

Щорічно хор дає близько 60-ти концертів як на Вінниччині, так і у різних куточках нашої держави та за її межами. У рамках проведення хорових асамблей М.Д.Леонтовича у 2008 році хором колективом було підготовлено та виконано оперу М. Леонтовича «На русалчин Велюкдень». За диригентським пушлом був народний артист України, професор, лауреат Державної премії ім. Т.Шевченка, маістро Мірослава Свєриг. Також, з великої святкування для міста «Вінниця-2008», у супроводі симфонічного оркестру Львівської філармонії, на головній площі міста виконано кантату К. Орфа «Карміна Бурана», яку змогли почути та побачити близько 80-ти тисяч глядачів. Головним диригентом був відомий у Європі музикант, диригент, pianist — галицький Карло Теннон. У травні 2009 року до святкування дня Європи у м. Вінниця було виконано «Симфонію № 9» Л. В. Бетховена, у листопаді 2009р. — «Навчальний режім» Й. Брамса.

ІСТОРІЯ НАРДНОЇ ХОРОВОЇ КАПЕЛИ ВІННИЦЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМ. МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

Роль створення капели офіційно визначили 1907 рік, коли безіменні колективи почали у 1948 р. з аматорського хору, створеного великим ентузіастом хорового мистецтва, українським музикантом Олександром Дмитровичем Сидором. У 1952 р. з невеликої студентської філармонії був створений постійно діючий ансамбль – хорова капела Вінницького педагогічного університету.

Капела поєднує свої виступи з громадськими заходами в області. Поступово прокладає, становлячи колективну лінійку творчого напрямку, репертуару. Колектив з успіхом представляє педагогічний інститут на різних художніх змаганнях, конкурсах, виступаючи в різних містах України.

У 1964 р. хорова капела отримала перше офіційне визнання – її присвоєно почесне звання «Народного» колективу. Підприємство випустило виступи. В 1972 р. колектив з творчим успіхом виступив в Кабінетно-бальній в рамках Дня літератури та мистецтва Вінниччини.

За 13 років колективом виконано в Києві, Харкові, Львові та інших містах України понад 100 концертів в різних містах України. У 1978 р. капела стає лауреатом III Республіканського конкурсу патріотичної пісні в м. Харкові. У цьому ж році в рамках творчого акту Вінниччини з особливим успіхом провели концерти колективу у м. Ленінград та Ленінградській області (Росія).

В 1980 р. капела виступила на ВДГ України та стає лауреатом республіканського конкурсу «Сім'я кохання». За 40-літнєму періоду на 77 колективу був виконаний спеціальний проєкт Українського телебачення. У 1992-2001 рр. колектив бере участь у творчих змаганнях Вінниччини у галузі «Україна», виступає у Мистецтві освіти та науки України, Українському домі тощо.

Слід згадати слова народного артиста України Михайла Бренца, які він сказав під час підтвердження звання «Народної» у 1978 р.: «Капела є джерелом хорового звучання для аматорських хорових колективів. Співає капела – не лише співає, а й співає артистично, не беруть активну участь в єдиному творчому процесі. Народний артист України В. Мельник відзначив, що капела є не тільки цим, але й інструментом, а й те, що усе співає – співає метод, не тільки і відверто висловлює свою виконавську індивідуальність.

Окремо хочеться сказати про людей, які керували народною хоровою капелою протягом 50-ти років, використовували її виконавську майстерність, розширювали репертуар. Це візантійці на Вінниччині та в Україні музиканти – Леонід Кучер, Ігор Дураков, Костянтин Сенишин, Григорій Голи. Особливо слід відзначити музиканта, який працював з капелою понад чотири десятиліття, завдяки таланту та величезній праці якою колектив набув майстерності та визнання – це народний артист України, професор В. Д. ГАЗІНСЬКИЙ.

Нову мить слави і гідності з 2002 р. капелою керує заслужений музикант-педагогічний факультету ВДМУ, заслужений артист України, доктор К. С. Бібік. З 1998 р. керівництво капели – виконавця музико-педагогічного факультету, заслужена артистка України, доктор Т. Л. Лисівська.

Про автора

Професійний Словник

Хоровий спів — мистецтво колективного виконання вокальної музики.
Хор (грец. χορός — «топота» ряс, «сборище», «змова») — колектив співаків, організований колектив співаків, який здійснює виконання будь-якої творчої діяльності професійного рівня (К. Пігров), колектив співаків, які разом виконують якийсь певний вокальний твір з інструментальним супроводом чи без нього (Музична енциклопедія, М., 1981)
Хоровий спів буває одностайний і багголосний, з музичним супроводом або без нього — а капела.

У залежності від складу виконавців, розрізняють хори:

- Чоловчий — складається з тенорів (поділяються на I та II партії) та басів (поділяються на баритони й басы)
- Жіночий — складається з сопрано та альтів (поділяються на I та II партії)
- Дітячий — поділяється на сопрано (дівчатка) та альтів
- Хор хлопчиків та дівчат — хлопчики поділяються на тенорів та альтів, дівчатка — на тенорів та басы (як у змішаному хорі)
- Мішаний — поділяється на сопрано, альтів, тенорів та басів (можуть бути поділені на баритони та басы)

За кількісним складом виконавців розрізняють:

- Малі (мінімальна кількість — 12 чол.), виконують переважно камерні хорові твори, переважно малої форми.
- Середні (25-35 чол.), є певними кількісними складом партій (басів), що дозволяє виконувати складніші твори, твори крупної форми.
- Великі (50-60 чол.) має найбільш повну можливість, що дозволяє йому виконувати будь-які хорові твори.
- Хоровий мажор (60-120 чол.), використовуються переважно в оперних театрах.
- Зведений хор (від кількох чол.), використовуються для виконання урочистих творів.

За шкільним співом розрізняють:

- Академічний хор
- Народний хор
- естрадний хор (шоу-хор)

Хор може мати різний статус або призначення.

- Професійний — складається з професійних співаків та веде регулярну концертну діяльність. Можуть бути як незалежні, так і з державною підтримкою.
- Аматорський — обслуговує людей, для яких спів у хорі — це робота. Можуть існувати при школах, клубів, при організації чи установах, при (немузичних) навчальних закладах тощо: хор студентів, хор співробітників, хор ветеранів.
- Церковні хори беруть участь в церковних службах (два переліки музики).
- Навчальні хори існують в музичних навчальних закладах (консерваторіях, музичних училищах, інститутах мистецтва тощо).
- Оперні хори беруть участь в оперних спектаклях.

Фотогалерея

Національна заслужена капела України "ДУМКА"

Львівська державна академічна чоловіча хорова капела "Дударик"

Заслужений академічний симфонічний оркестр та Академічний хор імені П. Майбороди Національної радіокомпанії України

Академічний камерний хор «Вінниця»

Динаміка зміни рівнів сформованості художнього смаку підлітків

